

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему: **Методика складання та перевірки звітності підприємств на загальній системі оподаткування (на прикладі ПрАТ «Добра вода»)**

Виконав: студент (ка) VI курсу, групи ПОМ-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

	Кравець Р.Р.
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Керівник	д.е.н., проф. Хомин П.Я.
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	к.е.н., доц. Співак С.М.
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	д.е.н., проф. Павликівська О.І.
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Рецензент	к.е.н., доц. Гарматій Н.М.
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра

бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри *Павликівська О.І.*

« 11 » *грудня* 2020 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня *магістра*

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю *071 «Облік і оподаткування»*

(шифр і назва спеціальності)

студенту *Кравець Ромі Романівні*

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи *Методика складання та перевірки звітності підприємств на загальній системі оподаткування (на прикладі ПрАТ «Добра вода»)*

Керівник роботи *Хомин Петро Якимович, д.е.н., професор*

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 28 » *вересня* 2020 року № 4/7-684

2. Термін подання студентом роботи *11.12.2020 р.*

3. Вихідні дані до роботи *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Податковий кодекс України, фінансова звітність підприємства, наукова та навчальна література, публікації у наукових виданнях*

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретичні основи формування звітності підприємства

Методичні та організаційні основи формування звітності на загальній системі оподаткування ПрАТ «Добра вода»

Аналізування основних показників звітності ПрАТ «Добра вода»

Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Охорона праці</i>	<i>к.е.н., доц. Голда Н.М.</i>	<i>25.11.2020 р.</i>	
<i>Безпека в надзвичайних ситуаціях</i>	<i>ст. викл. Стручок В.С.</i>	<i>25.11.2020 р.</i>	

7. Дата видачі завдання 29 травня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Погодження плану дипломної роботи з керівником</i>	<i>05.06.2020 р.</i>	
2	<i>Підбір і опрацювання літератури</i>	<i>10.07.2020 р.</i>	
3	<i>Підготовка розділу 1 «Теоретичні основи формування звітності підприємства»</i>	<i>03.09.2020 р.</i>	
4	<i>Підготовка розділу 2 «Методичні та організаційні основи формування звітності на загальній системі оподаткування ПрАТ «Добра вода»</i>	<i>25.10.2020 р.</i>	
5	<i>Підготовка розділу 3 «Аналізування основних показників звітності ПрАТ «Добра вода»</i>	<i>20.11.2020 р.</i>	
6	<i>Підготовка розділу 4 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»</i>	<i>25.11.2020 р.</i>	
7	<i>Подання КР для здійснення перевірки на плагіат</i>	<i>01.12.2020 р.</i>	
8	<i>Попередній захист роботи</i>	<i>07.12.2020 р.</i>	
9	<i>Подання готової роботи на кафедру</i>	<i>11.12.2020 р.</i>	

Студент _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

Кравець Р.Р. _____
(прізвище та ініціали)

Хомин П.Я. _____
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність бухгалтерської звітності	6
1.2. Техніко-економічна характеристика ПрАТ «Добра вода»	13
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ НА ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ ПрАТ «ДОБРА ВОДА»	22
2.1. Порядок формування фінансової звітності ПрАТ «Добра вода»	22
2.2. Методика складання податкової та статистичної звітності	30
2.3. Методика перевірки показників звітності ПрАТ «Добра вода»	37
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗУВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТНОСТІ ПрАТ «ДОБРА ВОДА»	43
3.1. Основи аналізування бухгалтерської звітності підприємства	43
3.2. Аналіз динаміки балансу, його структурних змін та фінансових результатів ПрАТ «Добра вода»	45
3.3. Аналізування та оцінка фінансового стану ПрАТ «Добра вода»	54
Висновки до розділу 3	61
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	62
4.1. Охорона праці на ПрАТ «Добра вода»	62
4.2. Раціональне та безпечне використання водних ресурсів у промисловому виробництві	64
Висновки до розділу 4	66
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	79

АНОТАЦІЯ

Кравець Р. Р. Методика складання та перевірки звітності підприємств на загальній системі оподаткування (на прикладі ПрАТ «Добра вода»). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2020.

Робота містить наукове обґрунтування теоретичних, організаційних та методичних положень й розробку практичних рекомендацій з вдосконалення основ складання звітності, її контролю та аналізу в системі інформаційного забезпечення прийняття рішень підприємства.

Вивчено сутність, значення та види звітності в системі інформаційного забезпечення прийняття рішень користувачами. Розкрито економічну характеристику ПрАТ «Добра вода». Визначено методичні та організаційні основи формування фінансової, податкової та статистичної звітності. Обґрунтовано пропозиції з удосконалення звіту про фінансовий стан, що підвищить аналітичність даних для користувачів. Розкрито специфіку проведення контролю формування бухгалтерської звітності. Систематизовано організаційні основи аналізування бухгалтерської звітності підприємства. Оцінено динаміку балансу, його структурні зміни та фінансові результати ПрАТ «Добра вода». Здійснено аналіз основних показників бухгалтерської звітності з використанням коефіцієнтного аналізу. Вивчено підходи до організації охорони праці на підприємстві та забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Ключові слова: звітність, баланс, облік, фінансова стійкість, рентабельність, оподаткування, статистичні дані.

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин та взаємодії учасників ринку характеризується підняттям рівня вимог користувачів щодо якісних характеристик інформаційного забезпечення. Це є результатом впливу якісних характеристик інформації на ефективність та швидкість прийняття рішень користувачами. Однак інформаційне представлення звітності не повною мірою задовольняє потреби користувачів. Тому бухгалтерську звітність, як інформаційну базу прийняття рішень, варто розвивати в напрямку посилення інформаційної взаємодії між користувачами та суб'єктами господарювання. Це зумовлює актуальність досліджень щодо вдосконалення теоретичних, організаційних та методичних засад формування бухгалтерської звітності з метою підвищення інформативних якостей її показників при прийнятті рішень користувачами.

Дослідження законодавчих актів, нормативних положень, літературних джерел підтверджує різноспрямованість питань щодо формування бухгалтерської звітності. Серед дослідників даних питань можна виділити І. О. Бланка, Ю. Брігхема, В. М. Костюченко, Б. Нідлза, О. С. Соколової, Я. В. Соколова, Є. С. Хендріксена, В. В. Бабіча, Л. М. Білу, М. Д. Білика, Ф. Ф. Бутинця, Ю. А. Веригу, Т. Каменську, О. М. Коробко, Г. О. Крамаренка, І. В. Орлова, А. В. Рабошук, Г. І. Розумну, П. Я. Хомина, Р. Л. Хом'яка, Ю. С. Цал-Цалка та інших. Усі автори зробили значний внесок у розвиток питань з теорії, організації, методики процесу формування, аналізу та контролю бухгалтерської звітності. Оцінюючи позитивно та не зменшуючи наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, доцільно комплексно досліджити місце звітності у системі інформаційного забезпечення користувачів, удосконалення процесу її складання, контролю та аналізу. Це обумовило вибір теми дослідження та його актуальність.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є наукове обґрунтування теоретичних, організаційних та методичних положень й розробка практичних

рекомендацій з вдосконалення основ складання звітності, її контролю та аналізу в системі інформаційного забезпечення прийняття рішень підприємства.

Реалізація мети полягає у виконанні завдань:

- вивчити сутність, значення та види звітності в системі інформаційного забезпечення прийняття рішень користувачами;
- розкрити економічну характеристику підприємства;
- визначити методичні та організаційні основи формування фінансової, податкової та статистичної звітності;
- розкрити специфіку проведення контролю формування бухгалтерської звітності;
- здійснити аналіз основних показників бухгалтерської звітності з використанням коефіцієнтного аналізу;
- вивчити підходи до організації охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес формування бухгалтерської звітності підприємства, контроль та аналіз її основних показників.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційно-методичні положення і практичні аспекти формування бухгалтерської звітності підприємства, її контроль та аналіз у системі забезпечення інформацією для прийняття рішень.

Методами дослідження є методи узагальнення і порівняння (розкриття економічної сутності бухгалтерської звітності), аналізу і синтезу (дослідження методичних й організаційних аспектів формування звітності підприємства), індукції та дедукції (з метою вивчення етапів процесу контролю показників звітності), методи комплексного економічного аналізу (вивчення основних показників бухгалтерської звітності), методи абстрагування (визначення основних напрямів аналізу звітності).

Інформаційна база дослідження – наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем організаційних та методичних аспектів формування бухгалтерської звітності, аналізу та контролю її показників у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні фахові видання, вітчизняні законодавчі та нормативні документи, інтернет-ресурси, дані бухгалтерської звітності.

Науковою новизною результатів дослідження є теоретичне обґрунтування, розробка практичних пропозицій з вдосконалення організаційно-методичних підходів до підготовки звітності в системі обліку підприємства, її контролю та аналізу, зокрема в частині теоретичних основ складання звітності та методики формування даних звіту про фінансовий стан розгорнуто для підвищення аналітичних можливостей.

Практичним значенням отриманих результатів є розроблення пропозицій щодо вдосконалення бухгалтерської звітності в якості інформаційної бази для управління підприємством, власників підприємства, інвесторів та інших суб'єктів ринку, що приймають рішення на основі аналітичного інтерпретування показників звітності підприємств.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій обсягом 72 сторінки, списку використаних джерел 56 найменувань, 8 додатків. У роботі розміщено 15 таблиць та 18 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ

ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність бухгалтерської звітності

Ефективність управління економікою залежить передусім від повноти та достовірності отриманих інформаційних ресурсів, цінність яких визначається здатністю комплексно характеризувати економічні, соціальні, демографічні, екологічні та інші явища та процеси, які відбуваються як на підприємстві, так і в різних галузях економіки, регіонах та країні в цілому.

Значимим джерелом такого забезпечення інформацією є використання даних системи бухгалтерського обліку і як результат узагальнення їх у звітності. Значення звітності є двояким. Так, в першу чергу, повинна об'єктивно відображати щоденні дії та процеси на підприємстві. Водночас відповідати вимогам по обсягу інформації для прийняття ефективних рішень як на рівні підприємства, так і макросередовища його функціонування.

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» передбачено виконання звітністю чотирьох якісних характеристик: 1) зрозумілість і однозначність трактування її користувачами з достатнім рівнем знань та зацікавленістю в сприйнятті даної інформації; 2) доречність – звітність має вплив на прийняті рішення користувачами, є підставою для своєчасного оцінювання минулих, теперішніх та майбутніх подій, підтвердження та коригування їх оцінювання, що виконувалися в минулому; 3) достовірність – відсутність помилкових та викривлених записів, що можуть негативно вплинути на прийняті рішення користувачами; 4) порівнюваність – дає підстави для порівняння/зіставлення даних фінансових звітів за певні періоди та з іншими підприємствами [29].

Однак слід визнати, що громіздкість форм звітності, зокрема статистичної, велика їх кількість, а звідси дублювання й трудомісткість складання ряду показників, знижують якість інформації і відповідно ефективність управління загалом та суб'єктів господарювання зокрема. Це дає підстави для необхідності детального вивчення теоретичних передумов формування показників звітності суб'єктів ринку та розробки практичних рішень із застосування методики побудови звітності.

Вирішальним джерелом формування та забезпечення інформацією є звітність – як результат обробки, систематизації, групування, розрахунку, зведення сукупних даних на кінцевому етапі облікового процесу [46; 54].

Первинний етап процесу обліку здійснюється шляхом складання документів та наступного групування даних з цих документів. Це фактично дає можливість оперативно контролювати початкові операції в діяльності підприємства. Далі шляхом систематизації інформації формується звітність за відповідні періоди діяльності суб'єктів ринку загалом та в розрізі окремих ділянок, галузей.

В системі обліку звітність підлягає трактуванню як система показників, що узагальнені, взаємопов'язані та характеризують виробничу, фінансову діяльність суб'єкта господарювання за відповідний період. В той же час це елемент системи обліку, спосіб систематизації та формування інформації про досягнуті результати діяльності. Фактично звітність не лише систематизує показники, але відображає способи та прийоми їх систематизації та узагальнення. Таким чином, звітність є систематизацією діяльності в системі обліку та елементом методу обліку.

Іншої думки дотримується проф. П. П. Німчинов. Так, звітність, на його думку, систематизацією економічних показників з метою характеристики рівня виконання плану, наявності та використання ресурсів та результатів діяльності суб'єктів господарювання за відповідний період. Для вченого звітність є директивою, вказівкою, в яких показниках слід узагальнювати дані поточного обліку [30, с. 134].

П. Я. Хомин вважає, що звітність – це самостійна система подання інформації, що є важливою для управління підприємством, і тому не може виступати елементом методу обліку [51, с. 5].

Двоєке відношення до звітності буде і надалі, а звітність продовжуватиме розглядатись як елемент методу бухгалтерського обліку, оскільки узагальнює дані, які формуються в системі бухгалтерського обліку. Звітність як форма статистичного спостереження формується на основі даних обліку, однак це не є підставою вважати звітність статистичним методом.

Показники, які подаються у звітності, є вихідним базисом облікової системи та дозволяють: встановлювати стратегічні цілі та результативні показники діяльності суб'єктів господарювання, оцінювати наявні та очікувані можливості; розробляти своєчасно та з обґрунтуванням певні управлінські рішення; здійснювати координацію дій різних підрозділів в структурі підприємства з метою спрямування на досягнення визначених цілей [18, с. 9]. Отож, вважаємо звітність можна охарактеризувати як систематизовану та впорядковану систему взаємопов'язаних показників, що показують джерела фінансування ресурсів підприємства, його фінансове становище та результати всіх видів діяльності, що здійснює суб'єкт господарювання, та напрями використання прибутку за визначений проміжок часу. Враховуючи різні думки до розуміння звітності та багатогранність цієї економічної категорії, вважаємо, що в системі обліку звітність слід розглядати з трьох векторів: теоретичного, практичного та дидактичного (рис. 1.1).

Теоретичний підхід пояснюється тим, що звітність виступає невід'ємним елементом методу бухгалтерського обліку, тобто є способом узагальнення інформації. При цьому звітність є практичною діяльністю (процесом обробки та надання інформації) зі складання форм звітності та їх надання відповідним користувачам. Дидактичний зміст звітності полягає у формуванні знань щодо особливостей заповнення звітних форм, що дозволить правильно інтерпретувати та використовувати звітну інформацію.

Рис. 1.1. Підходи до трактування звітності

Звітність в майбутньому може стати одним з найбільш ефективних засобів управління як підприємством, так і економікою держави загалом. Це можливо за умови дотримання законодавчих та нормативних вимог. Важливим для цього є зрозумілість та однозначність трактування інформації її звітності користувачам.

Основний законодавчий акт з питань обліку визначає необхідність доречної, достовірної та порівнюваної інформації у звітності і з дотриманням принципів обачності, повного висвітлення, автономності, послідовності, безперервності, нарахування та відповідності доходів та витрат, превалювання сутності над формою, історичної (фактичної) собівартості, єдиного грошового вимірника, періодичності [39].

Отже, результатом формування звітності є отримання користувачами інформації з наступними властивостями – повної, правдивої та неупередженої щодо фінансового становища, результатів діяльності та руху грошових коштів суб'єктів ринку за чітко визначений період. Це є підставою оцінювання їх фінансового становища, рівня досягнення визначених цілей та відповідно прийняття ефективних рішень.

В якості користувачів звітності виступають як фізичні, так і юридичні особи з необхідністю отримання інформації про діяльність суб'єктів ринку в напрямку прийняття певних рішень. В цілому усіх користувачів поділяють на дві групи (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Запити щодо інформації користувачів звітності

Користувачі	Запити щодо інформації
Внутрішні користувачі	
Власники	Нарощення прибутковості діяльності, участь у капіталі підприємства, розрахунок сум дивідендів
Керівництво	Оцінка якості управління, регулювання напрямків діяльності
Персонал	Стабільність підприємства, розрахунки по оплаті праці, пенсійне та соціальне забезпечення, напрямки матеріального стимулювання
Зовнішні користувачі	
З прямим інтересом	
Інвестори/акціонери	Захист прав акціонерів/інвесторів, продаж і володіння цінними паперами та здатність суб'єктів ринку сплачувати за ними дивіденди
Кредитори	Своєчасність повернення кредитів та отримання відсотків, своєчасні розрахунки по зобов'язаннях підприємства, оцінювання ліквідності та платоспроможності
Постачальники	Здатність підприємств погашати суми по рахунках своєчасно та виконувати інші зобов'язання
Дебітори	Стабільний розвиток підприємств, забезпечення клієнтів товарами (продукцією/роботами/послугами)
З непрямим інтересом	
Уряд та державні органи	Своєчасна сплата зобов'язань перед державою, показники для формування податкової політики, визначення національного доходу, формування макроекономічних показників
Громадськість	Загальні питання, які впливають на процвітання населення: повна зайнятість, дотримання умов екологічного виробництва, забезпечення соціальної захищеності працівників тощо

Інформативність звітності є важливим критерієм при класифікації звітності на внутрішню і зовнішню. Внутрішня звітність складається для задоволення інтересів внутрішніх користувачів. Зокрема для останніх є важливою достовірною та оперативною інформацією для прийняття своєчасних ефективних управлінських рішень. При цьому ця звітність є комерційною таємницею суб'єкта господарювання, не розкривається, вимоги до неї встановлюються внутрішніми розпорядчими документами із врахуванням специфічних особливостей діяльності суб'єкта господарювання і його

індивідуальних потреб. На відміну від внутрішньої звітності, зовнішня звітність підлягає розкриттю зовнішнім користувачам, вимоги до неї чітко регламентовані законодавством. Включає така звітність фінансову, статистичну, податкову, інші види.

В цілому існують різні підходи до класифікації звітності суб'єктів господарювання. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено фінансову, податкову, статистичну та інші види звітності з використанням даних обліку. Відповідно фінансова звітність представлена як звітність, що включає інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [39].

Ю. А. Верига, З. М. Левченко, І. Д. Ватуля виділяють види звітності, враховуючи види обліку та запити користувачів в інформації: звітність управлінського бухгалтерського та статистичного обліку [8, с. 27].

О. Жук та А. Озеран вважають, що до видів звітності відносяться статистична, фінансова, спеціальна та податкова звітність. При цьому інформаційна база для цих видів звітності відповідно формується в системі бухгалтерського, статистичного, фінансового, податкового, управлінського обліку [13, с. 74].

Л. М. Біла обґрунтувала класифікацію звітності, враховуючи критерій придатності задоволення потреб користувачів, на бухгалтерську (фінансову, соціальну), статистичну, оперативну, податкову [6].

Усі вище наведені автори вважають важливим при класифікації звітності види обліку, які є інформаційною базою для відповідного виду звітності. Цільова спрямованість значення показників звітності визначає такі її види: фінансову, статистичну, податкову та звітність до фондів пенсійного та соціального страхування. Фінансова звітність подає дані про стан діяльності суб'єкта господарювання, його результати за певний звітний період. Статистичною звітністю є звітність, використовуючи дані обліку, для визначення статистичних показників щодо розкриття змін в економічних, соціальних тощо процесах країни, регіону, галузі. Фактично фінансова і

статистична звітність розкриває загалом різні сфери функціонування суб'єкта господарювання. В той час як податкова звітність та звітність до фондів подає дані по певних видах операцій. Зокрема податкова – стан зобов'язань щодо податків і обов'язкових платежів, звітність до фондів – стан розрахунків із зазначеними фондами.

Існують також інші думки з приводу класифікації звітності в напрямку врахування певних підходів щодо методики подання показників звітності (рис. 1.2) [20, с. 291].

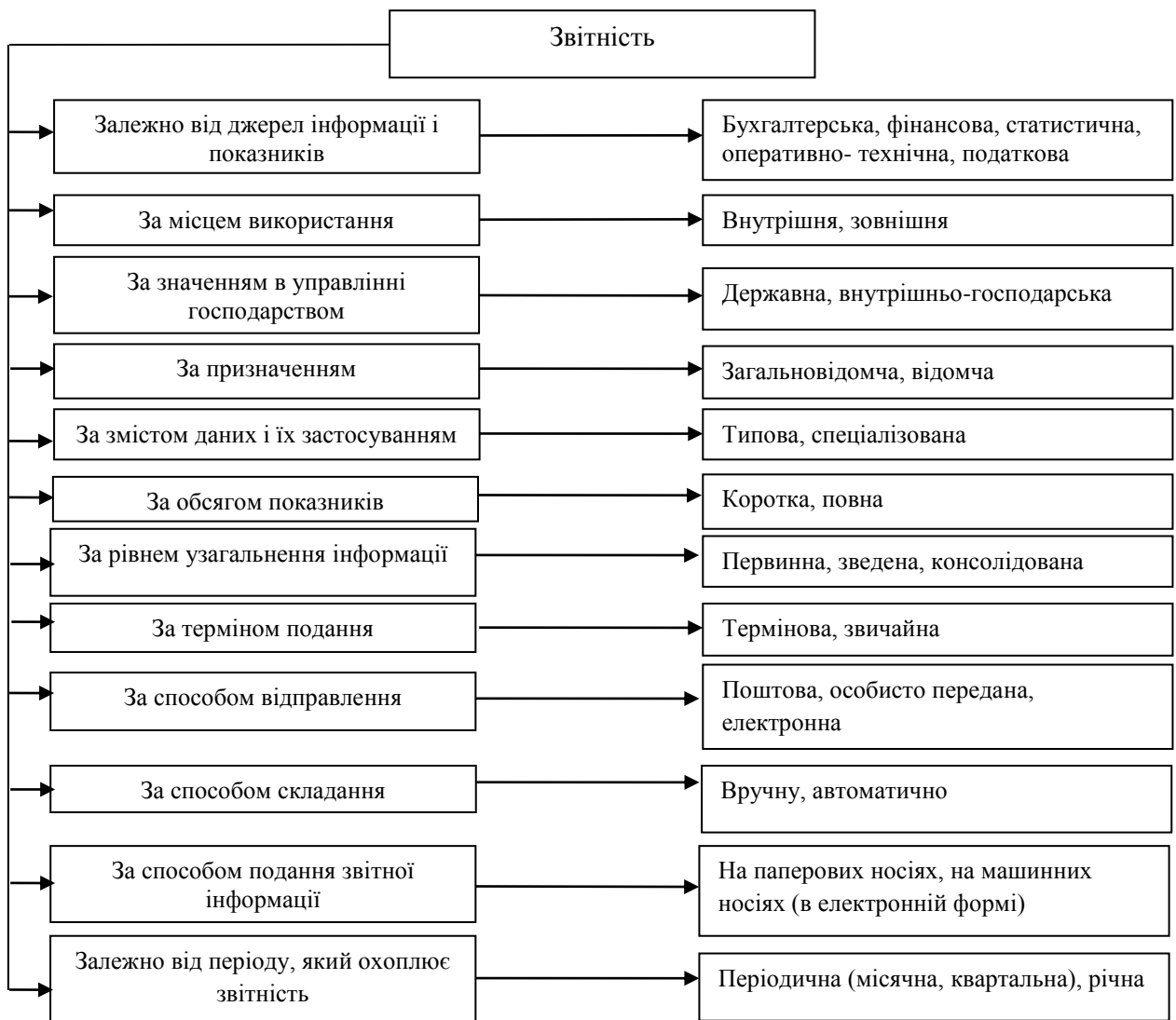

Рис. 1.2. Класифікація звітності

Формування правильної та достовірної звітності можливе лише за умови використання даних обліку (аналітичних і синтетичних рахунків,

субрахунків). Запорукою дотримання вимог в напрямку складання звітності є чітко організований бухгалтерський облік на підприємстві – своєчасне документування операцій, їх контроль, реєстрація операцій на рахунках, опрацювання документів, складання зведених реєстрів.

1.2. Техніко-економічна характеристика ПрАТ «Добра вода»

Приватне акціонерне товариство «Добра вода» створене 15.08.1997 р. в Тернопільській області, яке знаходиться за адресою: Тернопільська обл., Зборівський р-н, с. Млинівці. Форма власності ПрАТ «Добра вода» – приватна, сфера діяльності – виробництво та реалізація мінеральної та фруктові води. Підприємство є самостійною господарською одиницею. ПрАТ «Добра вода» з 2005 р. є в складі холдингової компанії «Карловарські мінеральні води», яка є провідним виробником бутильованої води в центральній частині Європи. Досліджуване підприємство відноситься до середніх підприємств, оскільки налічує в середньому 50 працюючих осіб.

Перша партія продукції була випущена у 1998 році. Товариство знаходиться на відстані 35 км від Тернополя. Це підтверджує зручність місця розташування щодо сировинної бази та віддаленості до місць реалізації продукції. Товариство близько розташоване до залізничної станції та поряд добре облаштована асфальтна дорога, яка сполучає з автомагістраллю Львів-Тернопіль.

Від початку організації підприємства керівництвом було обрано шлях на випуск продукції високої якості – якості європейського рівня. На таке рішення вплинуло два чинника: 1) виготовлення високоякісної продукції у всій Європі основним партнером – фірмою HBSW (Чехія) – лідером виробництва даного виду продукції в цій республіці; 2) ринкова ситуація, що склалася на даний період в Україні.

Завдяки цьому ПрАТ «Добра вода» є в першій десятці виробників цієї продукції та є першою компанією в Україні з розробки технічних умов щодо

виробництва мінеральної негазованої столової води, освоєння її виробництва та реалізації споживачам. Продукція ПрАТ «Добра вода» є мінеральною водою зі збалансованим вмістом мінералів, яка є придатною для щоденного вживання.

Етапність розвитку підприємства подано в рис. 1.3 [31].

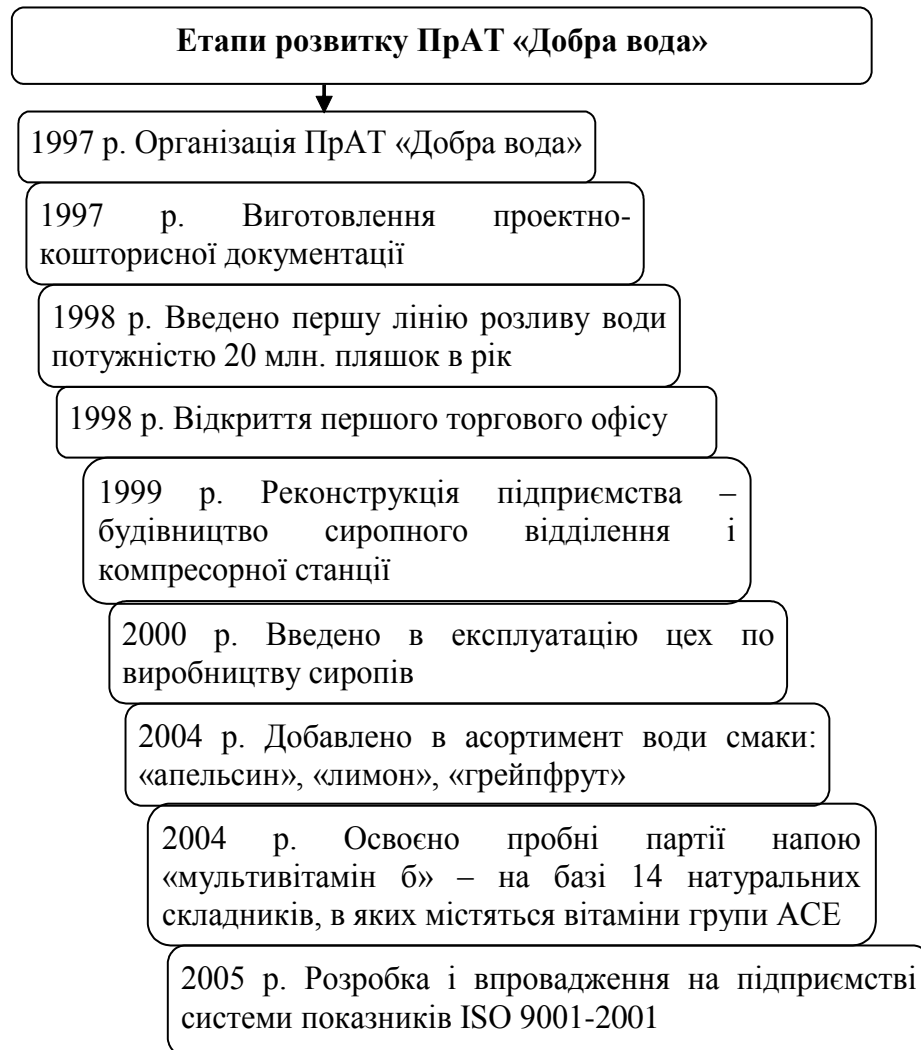

Рис. 1.3. Етапи розвитку ПрАТ «Добра вода»

На сьогоднішній день продаж такого виду продукції досягає 50 відсотків від загальної реалізації. Виробництво такого виду продукції, яка зберігається 12 місяців без застосування консервантів свідчить про високий рівень культури виробництва, кваліфікації персоналу, належного санітарного стану.

Товариство має високо кваліфікований персонал. Під підпорядкуванням керівника є замісник з виробництва, головний інженер, завідуючий лабораторією, головний інженер-програміст. Для підвищення кваліфікації працівники підприємства щороку проходять семінари-навчання при участі провідних європейських компаній галузі, в т.ч. і на заводах фірми HBSW-Чехія.

До основних засобів товариства включаються земельні ділянки, будинки, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби, меблі в збалансованій кількості для його функціонування. Найбільшу частку в складі основних засобів складають машини та обладнання (80%), які щорічно оновлюються на 2%. В цілому устаткування товариства повністю автоматизоване європейського виробництва. Так, в 2007 р. для модернізації заводу відбувалось встановлення сучасної високотехнологічної та повністю автоматизованої лінії розливу компанії KHS AG (Німеччина) потужністю до 10 тис. пляшок/годину.

ПрАТ «Добра вода» у своїй діяльності керується Конституцією України, Цивільним та Господарським кодексами України, Законом України «Про господарські товариства», чинним законодавством України та Статутом.

ПрАТ «Добра вода» сплачує платежі в бюджет згідно чинного законодавства України. Порядок використання доходу, що залишається після сплати податків та інших платежів в бюджет, визначають збори акціонерів товариства. Підприємство самостійно визначає фонд оплати праці в порядку і розмірах, що не суперечать чинному законодавству.

Товариство сплачує податок на додану вартість, а також збір за забруднення, збір за спецводокористування, утримує податок на доходи фізичних осіб та військовий збір.

Основна результативність фінансово-господарської діяльності товариства подана у табл. 1.2 (додатки А, Б, В, Д, Е, Ж).

Таблиця 1.2

**Основна результативність фінансово-господарської діяльності
ПрАТ «Добра вода»**

Найменування показника	Рік		
	2017	2018	2019
Усього активів	54902	58910	65962
Основні засоби	50440	50056	49396
Запаси	2428	5660	12892
Сумарна дебіторська заборгованість	1715	2805	3224
Гроші та їх еквіваленти	4	108	71
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(162898)	(172207)	(171945)
Власний капітал	(88338)	(97647)	(97385)
Зареєстрований капітал	27804	27804	27804
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	108238	112246	110564
Поточні зобов'язання і забезпечення	35002	44311	52783
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	12646	25582	39621
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	10775	20554	31394
Валовий прибуток	1871	5028	8227
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	(21020)	172207	171945
Середньорічна кількість акцій (шт.)	7944	7844	7844
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію (грн)	(2,60)	(1,20)	0,03

Основне спрямування товариства є виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв (рис. 1.4). Товариство займається видобуванням води з свердловин і виробництвом безалкогольних напоїв; виробництвом мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки. Підставою для цього є ліцензія на користування надрами.

Товариство спеціалізується на виробництві: 1) мінеральна природня столова вода масового вжитку за ДСТУ 878-93 та ТУУ24633678-001-98 (сильногазована; слабогазована; натуральна негазована); 2) сильногазовані безалкогольні напої на ароматизаторах на базі мінеральної води з використанням виключно цукру за ТУУ24633678-002-2000 (зі смаком апельсину, лимона, грейпфруту, яблука). Реалізація виробленої продукції здійснюється як на території України, так і за її межами.

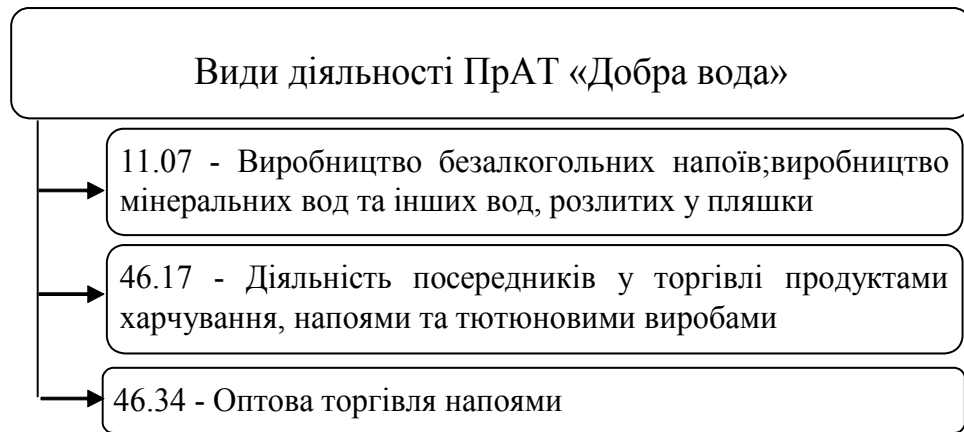

Рис. 1.4. Види діяльності ПрАТ «Добра вода»

Основна асортиментна група продукції ПрАТ «Добра вода» включає:

1. Природну мінеральну воду (добру воду натуральну негазовану; добру воду сильногазовану; добру воду слабогазовану).
2. Ароматизовану мінеральну воду з вітаміном С (добру воду лимон; добру воду апельсин; добру воду грейпфрут; добру воду яблуко).
3. Добру воду «Активна» (добру воду «активна» персик + зелений чай; бра воду «активна» яблуко + ехінацея; добру воду «активна» вишня + женьшень) [31].

До основних видів продукції товариства відноситься ТМ «Добра вода» та ТМ «Фруктик». Доходи від реалізації даної продукції в 2019 р. склали відповідно 440,6 тис. далл. (13742 тис. грн. або 33,1%) та 990,1 тис. далл. (29523 тис. грн. або 62,5%). Експортних операцій за останній рік на підприємстві не було. Мінеральна вода та питні напої є перспективними видами продукції в майбутньому, випуск яких постійно нарощується. На виробництво продукції товариства має вплив сезонність. Збутовими ринками є захід і центра України. До основних клієнтів товариства включаються ТОВ «ІЛЛА», ТОВ «ГалаТea», ПП ВТП «Світязь Плюс», ТОВ «Твій Хліб», ФОП Іванов.

Дані про обсяги випуску та збуту основних видів продукції подано у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Дані про обсяги випуску та збуту основних видів продукції

ПрАТ «Добра вода»

Види продукції	Обсяг випуску			Обсяг збуту		
	у натуральній формі	у грошовій формі (тис.грн)	у відсотках до всієї випущеної продукції	у натуральній формі	у грошовій формі (тис.грн)	у відсотках до всієї проданої продукції
Води неароматиз. і непідсолодж. (крім мінерал. і газов.)	409,7	10122,6	22	-	8715,5	22
Вода з додаванням цукру та речовин підсолоджуючих	1135	35600,7	78	-	30543,4	78

Дані про собівартість проданої продукції підприємства подана в табл.

1.4.

Таблиця 1.4

Дані про собівартість проданої продукції ПрАТ «Добра вода»

№ з/п	Елемент витрат	Відсоток від загальної собівартості проданої продукції (%)
1	Матеріальні витрати	78
2	Витрати на оплату праці	15

Основними цехами підприємства є цех № 1 з трьома лініями для розливу мінеральної і солодкої води, він повністю автоматизований обслуговується комп'ютером і наладчиком.

На одній з ліній розливають воду в шестилітрові пляшки. Це новинка підприємства, цю воду зручно використовувати не лише для щоденного пиття, але й для приготування їжі та напоїв. На двох інших лініях випускають півторалітрові та півлітрові пляшки з напоями. На пляшці справжньої «Доброї води» на всю висоту витіснено логотип: «Добра вода». Дизайн пляшки елегантний, вишуканий, зручний. В цеху у зміну працюють дев'ять чоловік, обладнання не потребує будь-якого втручання людини.

Місце розташування джерела Доброї води – це екологічно-чистий район. Млиновецьке родовище мінеральних вод віднесене до II категорії родовищ (родовищ рідкісних мінеральних підземних вод). Родовище розташоване далеко від магістральних шляхів та промислових підприємств. Це цілком виключає надходження промислових викидів та шкідливих речовин у воду. Саме тому смак і якість мінеральної води «Добра вода» є бездоганним. Видобуток води відбувається з 250-метрової свердловини, вода розливається з допомогою сучасного обладнання саме на місці її видобутку. При цьому відбувається її очистка із використанням механічних фільтрів з додаванням німецьких ароматизаторів для солодкої води.

Допоміжний підрозділ на ПрАТ «Добра вода» – це транспортний відділ або відділ з доставки води в розрізі регіонів. Постачання води по регіонах України здійснюється автомобільним транспортом та залізницею.

Товариство має самостійний баланс, поточні, валютні та інші рахунки в банках, фірмові бланки та печатки, кутовий та інші штампи зі своєю назвою, може мати товарний знак, логотип, символіку та інші необхідні для статутної діяльності реквізити, які затверджуються Спостережною Радою Товариства і реєструються згідно з чинним законодавством [31].

Товариству дозволено здійснювати продаж, передачу безкоштовно, обмін, передачу в оренду юридичним та фізичним особам засобів виробництва та інших матеріальних цінностей, використання та відчуження їх іншим особам при умові дотримання чинного законодавства.

Підприємство у встановленому законодавством порядку може як на території України, так і за кордоном укладати різноманітні угоди, крім заборонених чинним законодавством України з юридичними та фізичними особами: відкривати рахунки в банках, в тому числі і валютний; приймати та здавати в оренду засоби, приміщення, споруди; отримувати кредити банків; утримувати заклади торгівлі та громадського харчування, в тому числі за кордоном; брати участь в створенні і входити в спільні, змішанні підприємства, в господарські товариства та об'єднання, створювати

структурні відділення та філіали; самостійно розпоряджатися отриманим прибутком, встановлювати ціни та тарифи на виконані роботи, виготовлену продукцію та надані послуги; приймати участь у аукціонах та конкурсах; самостійно встановлювати чисельність працівників на контрактній умові, визначати форми, системи та розміри оплати праці працівників. Товариству дозволено укладати угоди (купівлі-продажу, підряду, страхування, перевезень, зберігання, доручення, комісії та інші), набувати майнові та особисті немайнові права.

Сильними сторонами підприємства є цінові переваги, ефективно налагоджений виробничий процес, висока кваліфікація персоналу. Слабкими сторонами ПрАТ «Добра вода» є вузький асортимент продукції, застарілі технології та обладнання. Оцінювання діяльності конкурентів показало, що ПрАТ «Добра вода» значно поступається основному конкуренту «Карпатські Джерельні Води» за такими критеріями як частка ринку, рентабельність обігу та технології виробництва.

Найбільший вплив на підприємство мають такі можливості як розширення виробництва та збуту, вихід на нові ринки. Найбільш негативний вплив можуть мати такі загрози як скорочення доходів, екологічна ситуація, загострення конкурентної боротьби.

Загалом ПрАТ «Добра вода» є інвестиційно привабливим для зовнішніх і внутрішніх інвесторів. Аналізування використання потенціалу підприємства повинен охопити такі сфери діяльності підприємства: організацію управління, маркетинг, дослідження та розробки, технологію; персонал; фінанси; організаційну культуру та імідж. Тобто, підприємство повинно зміцнювати свої позиції на ринку виробництва і реалізації води шляхом збільшення своєї частки на ньому, поряд з цим доцільно було б розширювати асортимент продукції, покращити умови співпраці для посередників, проводити пошук інвесторів для розширення та вдосконалення матеріально-технічної бази.

Висновки до розділу 1

Звітність підприємства виступає одним з елементів методу обліку, способом систематизації та формування даних про діяльність підприємства. Основне спрямування підготовки звітності – формування інформації, яка є повною, правдивою та неупередженою щодо фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства за певний період часу для прийняття ефективних рішень користувачами. Останніми є як фізичні, так і юридичні особи, які отримують дані про діяльність підприємства для прийняття відповідних рішень щодо підприємства. Користувачі розрізняються на внутрішні та зовнішні. Крім цього, зовнішні користувачі можуть мати прямий та непрямий фінансовий інтерес щодо підприємства. Різні законодавчі підходи мають своє відображення щодо видів звітності в економічній та обліковій літературі. Тому кожен автор обґрунтовує свій варіант класифікації звітності і вважає доцільним обирати обґрунтований варіант видів звітності, враховуючи різні запити користувачів. В цілому, відштовхуючись від осіб, яким подається звітність, розрізняють зовнішню та внутрішню звітність.

Підприємство є самостійною господарською одиницею. ПрАТ «Добра вода» з 2005 р. є в складі холдингової компанії «Карловарські мінеральні води», яка є провідним виробником бутильованої води в центральній частині Європи. Основне спрямування товариства є виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв. До основних видів продукції товариства відноситься ТМ «Добра вода» та ТМ «Фруктик». Доходи від реалізації даної продукції в 2019 р. склали відповідно 440,6 тис. далл. (13742 тис. грн. або 33,1%) та 990,1 тис. далл. (29523 тис. грн. або 62,5%).

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ НА ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ ПрАТ «ДОБРА ВОДА»

2.1. Порядок формування фінансової звітності ПрАТ «Добра вода»

Ринкові умови господарювання актуалізують питання, пов'язані не лише з достовірністю даних бухгалтерського обліку, а й з повнотою та оперативністю їх представлення користувачам для прийняття управлінських рішень. Проблемною сферою управлінської системи суб'єктів ринку є формування фінансової звітності. Це дає підстави для узгодження потреб інтересів держави власників компаній шляхом дотримання законодавства в сфері обліку. Методологічно регулювання формування фінансової звітності здійснюється згідно положень бухгалтерського обліку [29].

Фінансова звітність ПрАТ «Добра вода» включає баланс (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до річної фінансової звітності.

Основна значимість складання звітності полягає в наданні користувачам повних, правдивих та неупереджених даних про показники діяльності суб'єкта ринку, на підставі чого користувачі приймають відповідні рішення [23]. Така ціль звітності не корелює з тією, яка зазначена в Концептуальній основі фінансової звітності. І оскільки національні стандарти не можуть суперечити міжнародним, то Міністерство фінансів зобов'язане їх коригувати. Підприємства, залежно від категорії до якої вони відносяться, по різному складають звітність. Узагальнимо інформацію про те, у якому складі різні суб'єкти господарювання повинні скласти річну фінансову звітність за НП(С)БО 1 (рис. 2.1).

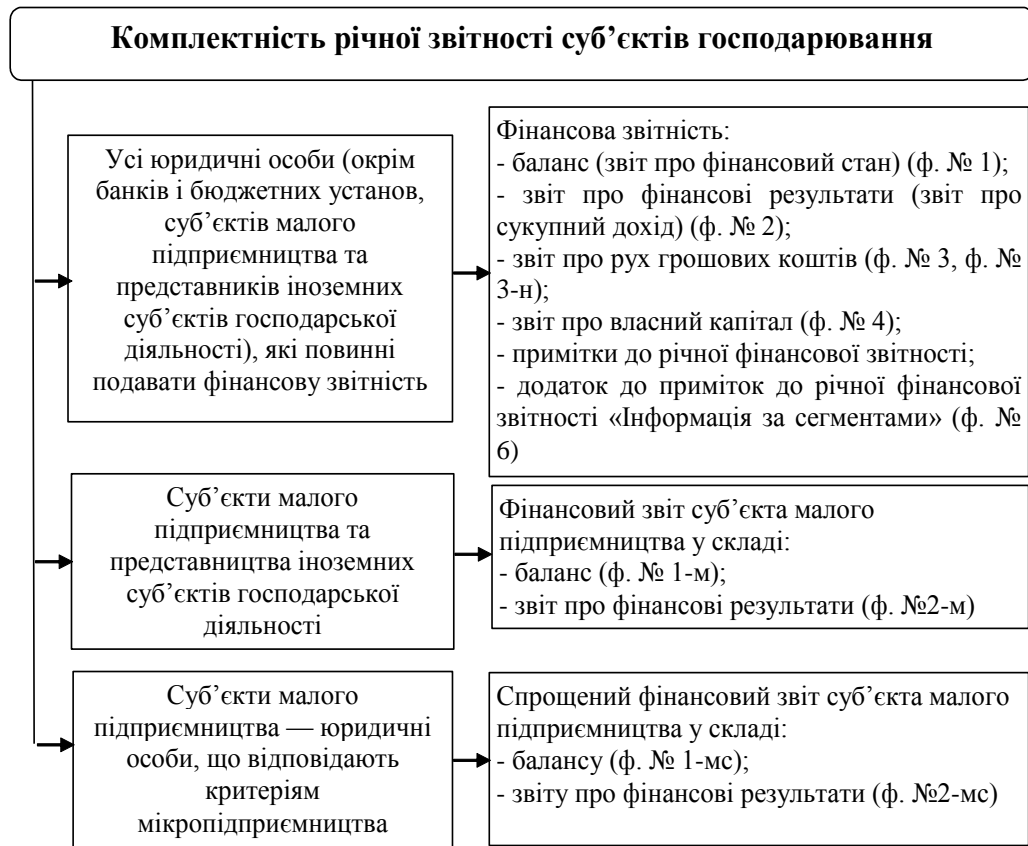

Рис. 2.1. Комплектність річної звітності суб'єктів господарювання

Фінансову звітність заповнюють у розрізі видів діяльності, які поділяють на операційну, фінансову та інвестиційну. Підприємство при складанні даних форм звітності може не подавати статті, по яких немає даних для відображення. Крім цього, можна додавати нові статті згідно НП(С)БО 1 із тим самим вказаним кодом. Додаткові статті повинні бути відповідними до критеріїв: дані є суттєвими, оцінювання статті буде достовірно здійснено. Такий підхід використовується і в міжнародних стандартах обліку.

Згідно НП(С)БО у форм звітності фіксований склад статей з невеликою кількістю описуваних рядків. Для форм звітності передбачено чотирирівневе кодування рядків, тобто статті фінансових звітів умовно позначаються чотирма цифрами (кодом рядка). Позитивним аспектом є чітка ідентифікація по коду рядка форми фінансового звіту, а саме, форма № 1 має коди рядків, що починаються цифрою один, форма № 2 – два, форма № 3 –

три та форма № 4 – чотири. Отже, таке кодування дозволяє ідентифікувати форму, що спрощує процес її заповнення.

Основний підхід у складанні фінансової звітності – на кінець звітного року. Складанню фінансової звітності ПрАТ «Добра вода» передують проведення річної інвентаризації. Ця вимога встановлена чинним законодавством [35; 37; 39]. Дані про проведені інвентаризації в звітному році подаються у примітках до річної фінансової звітності. Основним спрямуванням інвентаризації є підтвердження реальності вартості активів і зобов'язань, що є основою для основних показників балансу.

Балансом є звіт про фінансовий стан компанії, тобто дані про активи, зобов'язання і власний капітал з поданням на певну дату (рис. 2.2) [29].

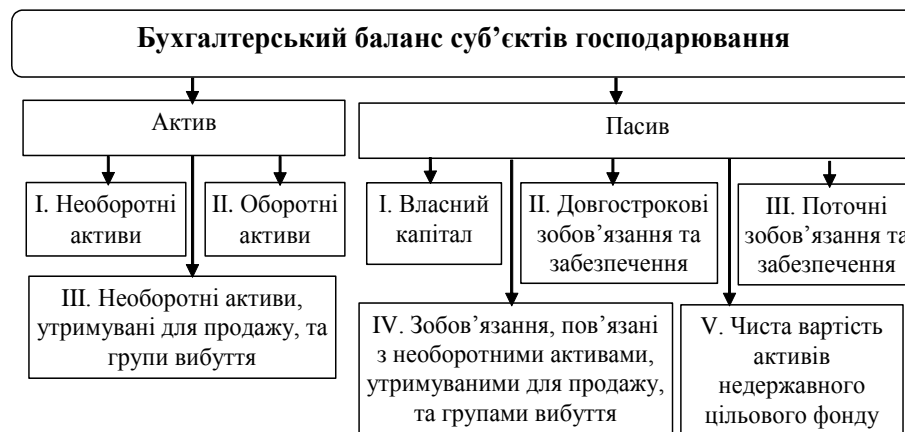

Рис. 2.2. Структурні складові бухгалтерського балансу

У Балансі кількість обов'язкових рядків є меншою, а вписуваних збільшилась. Заповнення статей Балансу здійснюється на основі чинних методичних рекомендацій (додатки А, Б) [24]. Розглянемо особливості заповнення окремих статей. Стаття «Запаси» містить загальну суму запасів і лише за потреби за їх видами вартість запасів наводять у вписуваних рядках. У рядку 1125 зазначається лише нетто величини такої заборгованості без розподілу на суму заборгованості, накопичений резерв і чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості. Аналогічно, у рядку 1165 відображається вся сума грошей та їх еквівалентів незалежно від валюти й місцезнаходження. Статутний і пайовий капітал показується в

статті «Зареєстрований капітал», так само і додатковий вкладений капітал та інший додатковий капітал.

Складання балансу передбачає необхідність поділу видів господарських операцій та вірно їх включати у статтях. В практиці бувають випадки включення дебіторської заборгованості, яку погашати потрібно буде впродовж року з дати балансу, до складу оборотних активів. Ця заборгованість є довгостроковою і в результаті проведеної інвентаризації її слід переносити до складу необоротних активів. У випадку високої ймовірності продажу необоротних активів впродовж року їх необхідно включати до складу оборотних активів. В іншому випадку слід вилучити з оборотних активів згідно норм положень обліку [34].

Кредиторська заборгованість, як і активи, підлягає поділу на два види, що визначено строком погашення. Погашення заборгованості до року – це поточні зобов'язання, в іншому випадку – довгострокові. Стандартною помилкою в діяльності бухгалтерської служби є віднесення заборгованості, строк погашення якої минув і пройшов уже рік після того, до складу довгострокової. Це є прострочена поточна заборгованість. Крім цього, поточні зобов'язання також повинні містити інформацію про частину довгострокового кредиту, інших довгострокових зобов'язань, які підприємством зобов'язане погашати впродовж року від дати балансу.

Відповідно до чинних нормативних положень не дозволяється згортати статті активів і зобов'язань, крім випадків, вказаних в положеннях.

В практиці ПрАТ «Добра вода» здійснюють згортання статей по дебіторах та кредиторах. Недопустимість цієї дії є важливим при відображенні однорідних зустрічних вимог – контрагент виступає в якості дебітора та кредитора одночасно. Тим більше, що заборгованість дебіторів та кредиторів є різна за терміном погашення, і це важливою підставою для відображення цих заборгованостей розгорнуто. Така ж ситуація виникає при відображенні розрахунків з покупцями та замовниками: у випадку наявності товарного боргу перед одним покупцем, а інший покупець є винним

підприємству. Відповідно дані по першому покупцю подається в кредиторській заборгованості, по другому – в складі дебіторської. Таке відображення виконується з допомогою використання субрахунків по авансах виданих та одержаних (371, 681) та аналітичних даних. Тому вважаємо за доцільне відображати статті по дебіторах та кредиторах в балансі розгорнуто, що підвищить аналітичність даних для користувачів.

Існуюча форма звіту про фінансовий стан містить значну кількість згортаючих статей, що скорочує аналітичні можливості для прийняття необхідних рішень користувачами. Такий підхід до подання статей у звітності зменшує корисність її даних для користувачів. На необхідності адекватного сприйняття інформації, що надає фінансова звітність наголошує, доц. А. В. Рабошук, зазначаючи, що прийняття заінтересованими користувачами рішень на основі звітності беззаперечно пов'язане з інформаційним ризиком, який виникає і має місце через наявність обмежень, що впливають на якість інформаційних потоків, на основі яких приймаються управлінські рішення. До таких обмежень належать: неможливість адекватного сприйняття фінансової інформації некваліфікованими користувачами; упередженість облікової інформації, вплив рівня суттєвості інформації на прийняття управлінських рішень тощо [44, с. 118].

З однієї сторони, згортання статей балансу не має суттєвого впливу на показники звітності багатьох підприємств, оскільки у них відсутні дані по певних об'єктах бухгалтерського обліку (дані по векселях, резервах та забезпеченнях тощо). Та поряд з цим зменшуються аналітичні можливості даних і їх суттєвих показників (дані по залишках виробничих запасів, незавершеного виробництва тощо). Це робить неможливим виконати превалюючу функцію ведення обліку та складання звітності. Суть полягає в неможливості отримати користувачами повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан підприємства при прийнятті рішень.

Формування звіту про фінансові результати регламентується чинними нормативними положеннями та рекомендаціями [24; 29]. Ця форма звітності містить наступні чотири розділи (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Структура звіту про фінансові результати

Перший розділ присвячений визначенню фінансових результатів, починаючи з чистого доходу від реалізації продукції товарів, робіт, послуг, а не загальної виручки разом з непрямими податками. Розрахунок фінансових результатів відбувається поступово від різних видів діяльності шляхом порівняння доходів і витрат [17; 21].

Другий розділ містить інформацію про абсолютні зміни в додатковому капіталі за рахунок проведення дооцінки та уцінки необоротних активів, накопичених курсових різниць тощо. Фактично заповнення цього розділу відбувається за рахунок даних рахунку 42, а не рахунків 7 і 9 класу. Дані форми дозволяють відображати показники підприємства в динаміці.

Звіт про рух грошових коштів відображає інформацію про абсолютні зміни грошових коштів за певний звітний період в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [3; 14]. Чинними нормативними положеннями передбачено можливість для підприємств вибору способу складання цього звіту – прямий або непрямий метод. Відповідно перший

метод містить дані руху грошових коштів з відображенням окремих операцій. Інший метод має за мету розкрити причини змін грошових коштів. Це здійснюється шляхом коригування прибутку (збитку) від операційної діяльності до оподаткування за рахунок даних про негрошові операції та операції неопераційної діяльності. Тому кожне підприємство зобов'язане в наказі про облікову політику передбачити спосіб складання звіту про рух грошових коштів. Відповідно ПрАТ «Добра вода» обрало прямий метод і дотримується цього методу при складанні звіту.

Звіт про власний капітал відображає структурні зміни елементів власного капіталу за відповідний звітний період [27; 28]. Графи звіту відповідають елементам власного капіталу, рядки – причинам їх змін (рис. 2.4). Фактично звіт про власний капітал містить дані про операції з поповнення та зменшення власного капіталу [53].

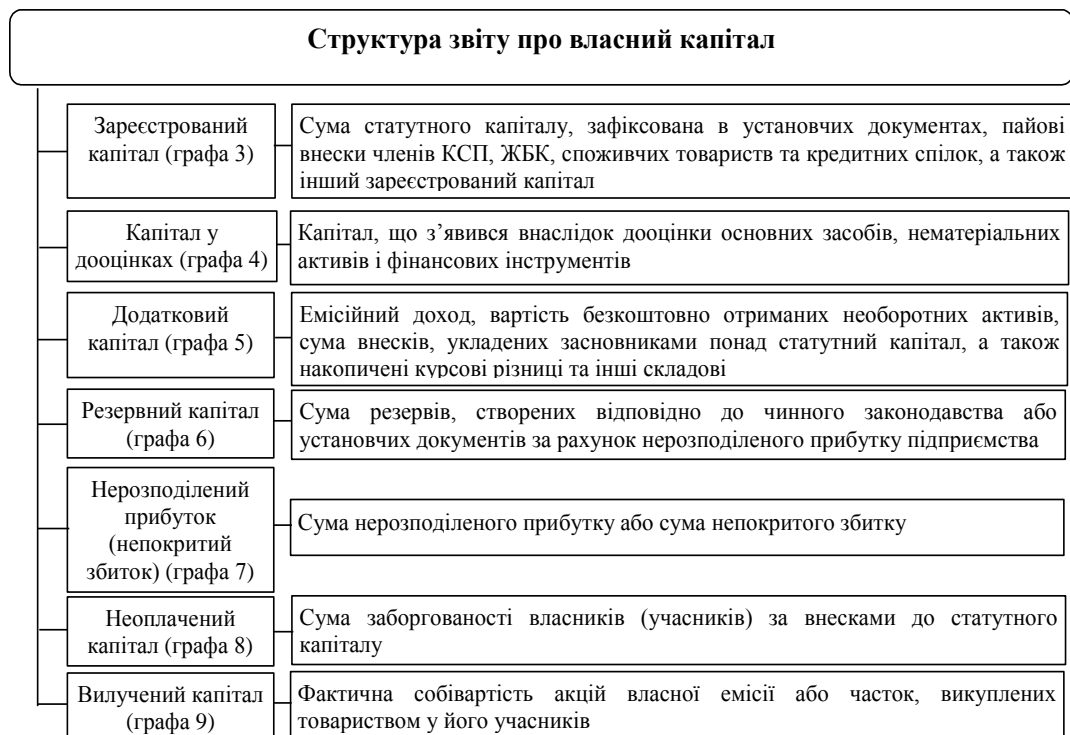

Рис. 2.4. Структура звіту про власний капітал

Звіт про власний капітал – це єдина форма фінансової звітності, яка подає дані про вплив змін облікової політики, виправлення помилок на

нерозподілений прибуток. Технічно звіт складається як оборотно-шахова відомість, в якій суми змін вказуються на перетині граф і рядків. Такий спосіб подання інформації у звіті підсилює його аналітичні властивості.

Примітки до річної фінансової звітності націлені на розкриття облікової політики підприємства, даних, яких немає у звітності і які передбачені для розкриття положеннями обліку, додаткового аналізу статей звітності, що робить звітність прозорою та своєчасною [43]. У кожному стандарті передбачено інформацію для розкриття у примітках.

Кожне з П(С)БО дає свій перелік відомостей, які обов'язково мають фіксуватися в Примітках. Отже, крім безпосередньо заповнення самої форми Приміток, що складається з 15 таблиць, слід додатково враховувати вимоги стандартів. До Приміток є ще додаток – Інформація за сегментами, яку регулює П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами». Якщо підприємство займається одночасно кількома різнорідними видами діяльності, то групуються показники діяльності за окремими напрямками, департаментами, тобто звітними сегментами.

Аналізуючи порядок складання і подання фінансових звітів, можна виділити ряд переваг і недоліків. Зокрема перевагою є кодування рядків звітів, що дозволяє ідентифікувати форму та спрощує процес її заповнення.

До недоліків вважаємо слід віднести: 1) надання альтернативи вибору щодо методу складання Звіту про рух грошових коштів (прямим або непрямим), призводить до недотримання принципу порівнянності показників звіту, складеного різними підприємствами за різними методами, або одним підприємством за різні звітні періоди за різними методами; 2) згортання статей у звіті про фінансовий стан зменшує його аналітичні можливості для користувачів в процесі прийняття важливих управлінських, інвестиційних рішень. Тому вважаємо необхідним розкривати інформацію у звіті розгорнуто, щоб підвищити аналітичність звіту та можливість здійснити якісне оцінювання діяльності підприємства.

2.2. Методика складання податкової та статистичної звітності

В чинному законодавстві України зазначено про зобов'язання кожної особи (юридичної чи фізичної) сплачувати податки і збори у визначених розмірах та порядку. Податковий кодекс України вказує на обов'язок платника податку обчислювати, декларувати та/або сплачувати податок чи збір у визначені терміни і згідно порядку. Податковий кодекс визначає 7 загальнодержавних податків та зборів, а також 2 місцевих податки та 2 місцевих збори [33]. Розглянемо основні податки і збори на рис. 2.5.

Строки подання звітності та оплати найбільш розповсюджених податків, зборів та внесків	
Податок на прибуток	Базовий звітний період – квартал, рік. Строк подання звітності: 1) квартал – 40 днів після звітного періоду; 2) рік – 60 днів після звітного періоду. Строк сплати податку: 10 днів після граничного строку подання звітності.
Податок на додану вартість	Базовий звітний період – місячна. Строк подання звітності: 20 днів після звітного періоду. Строк сплати податку: протягом 10 днів після граничного строку подання звітності.
Податок на доходи фізичних осіб	Базовий звітний період – квартал. Строк подання звітності: 40 днів після звітного періоду. Строк сплати податку: під час виплати оподатковуваного доходу єдиним платіжним документом.
Акцизний податок	Базовий звітний період – місяць. Строк подання звітності: не пізніше 20 числа. Строк сплати податку: 10 днів після граничного строку подання звітності
Єдиний внесок на загально-обов'язкове державне соціальне страхування	Базовий звітний період – місяць. Строк подання звітності: 20 днів після звітного періоду. Строк сплати внеску: сплата разом з отриманням коштів, але не пізніше 20 числа наступного місяця
Плата за землю	Базовий звітний період – рік. Строк подання звітності: до 20.02. Строк сплати податку: протягом 30 днів після кожного місяця
Екологічний податок	Базовий звітний період – квартал. Строк подання звітності: 40 днів після звітного періоду. Строк сплати податку: 10 днів після граничного строку подання звітності
Збір за спеціальне використання води	Базовий звітний період – квартал. Строк подання звітності: 40 днів після звітного періоду. Строк сплати збору: 10 днів після граничного строку подання звітності
Військовий збір	Базовий звітний період – квартал. Строк подання звітності: 40 днів після звітного періоду. Строк сплати збору: під час виплати оподатковуваного доходу єдиним платіжним документом.

Рис. 2.5. Строки подання звітності та оплати найбільш розповсюджених податків, зборів та внесків

Облікове відображення розрахунків з бюджетом залежить від правильного та своєчасного документування усіх необхідних операцій щодо нарахування податків. Важливим індикатором розвитку сучасної податкової системи є налагоджений облік фінансового результату, який є основою для розрахунку податку на прибуток. Основою для розрахунку податку на прибуток є дані обліку щодо доходів і витрат. Вони формуються за допомогою документування операцій з отримання доходів та накопичення витрат. Відповідно перед суб'єктами господарювання стоїть завдання у обов'язковості складання та зберігання даних документів. Завершальний етап обліково-податкового процесу у ПрАТ «Добра вода» щодо сплати податку на прибуток є формування та подання податкової декларації. Фактично вона є значимим обліковим регістром податкового обліку з податку на прибуток.

Податкова декларація з податку на прибуток являє собою універсальний бланк для різних суб'єктів господарювання [41]. Згідно чинного законодавства визначено подання декларації в електронній формі для великих і середніх підприємств, а для мікропідприємств і малих підприємств дозволено подавати у паперовому вигляді [33]. ПрАТ «Добра вода» подає декларацію за рік. Декларацію можна надсилати у податкові органи поштою, подавати особисто та в електронній формі з електронним підписом. При поданні даної декларації слід також подати фінансову звітність підприємства. Таке зобов'язання підвищує рівень контролю та дозволить здійснити перевірку на виявлення розбіжностей між податковим та обліковим прибутками. Податкова звітність з податку на прибуток, крім безпосередньо, податкової декларації, включає додатки (рис. 2.6). Додатки подаються як складова податкової звітності лише у випадку заповнення відповідного додатку.

В цілому форма декларації носить інформативний характер. Це полегшує виконання контролю податковими службами, але водночас збільшує час на її підготовку для підприємств та на перевірку для податкових служб.

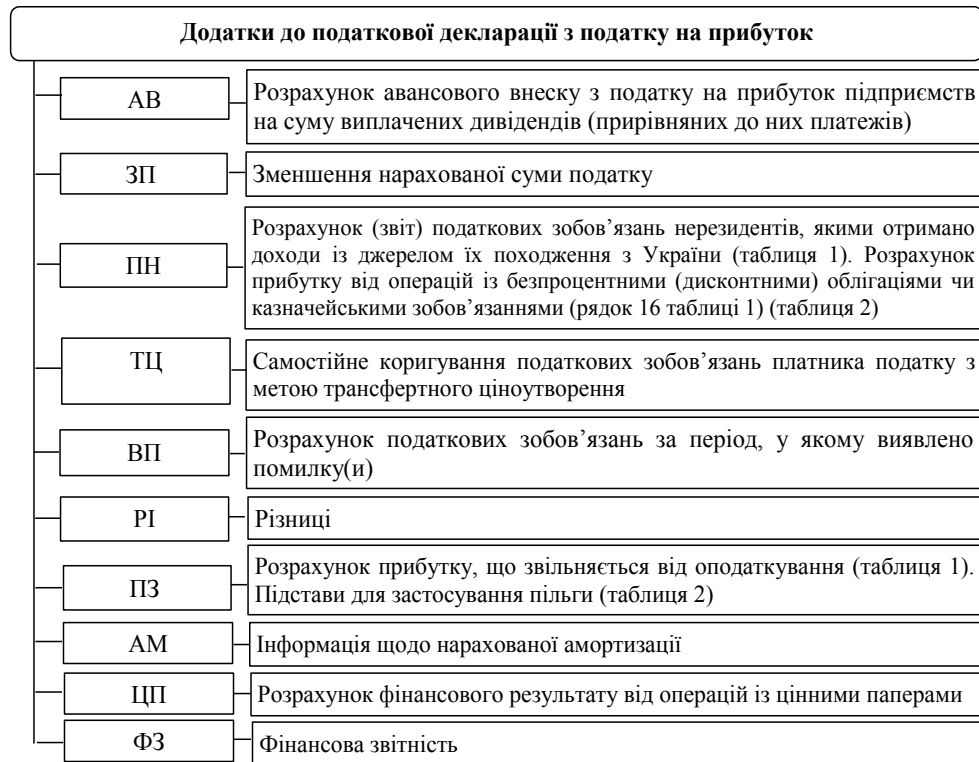

Рис. 2.6. Додатки до податкової декларації з податку на прибуток

Податок на додану вартість виступає важливим джерелом наповнення бюджету України та водночас вважається одним з проблемних податків з облікової точки зору та з позиції адміністрування. Правила щодо звітування з ПДВ визначено чинним законодавством [33; 40]. Інформація з обліку ПДВ проходить певні етапи (рис. 2.7).

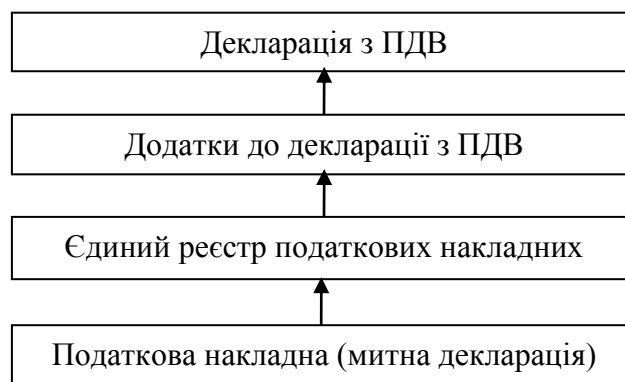

Рис. 2.7. Етапи узагальнення інформації з ПДВ

Характерною особливістю облікового відображення операцій щодо ПДВ – неможливість включення у податковий кредит будь-яких витрат без

підтверджуючих документів (податкових накладних чи митних декларацій). Для реєстрації ведеться Єдиний реєстр податкових накладних [36].

Податкова декларація з ПДВ включає: декларацію; 9 додатків; уточнюючий розрахунок уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з ПДВ у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок; розрахунок податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник ПДВ, які постачаються нерезидентами [40]. Важливим моментом є вимога складання лише тих додатків, дані по яких були заповнені в декларації. Фактично лише за умови заповнення певного рядка в декларації, який має посилання на додаток, потрібно обов'язково сформулювати відповідний додаток. Порядок заповнення декларації з ПДВ включає етапи (табл. 2.1).

Поряд з фінансовою та податковою звітністю суб'єкти господарювання складають статистичну звітність. Ця звітність являє собою форму статистичного спостереження державою, коли суб'єкти господарювання надають необхідну інформацію в чітко визначених формах (статистичних звітах) з підписами осіб, які відповідальні за подання і достовірність даних.

ПрАТ «Добра вода» формує статистичну звітність з використанням інформації бухгалтерського та оперативного обліку з метою визначення макроекономічних показників.

Отриману статистичну інформацію при використанні статистичних спостережень органи статистики формують як первинні дані (дані по кількісних та якісних характеристиках явищ і процесів, поданих суб'єктами господарювання в процесі статистичних спостережень); статистичні дані (дані після проведених статистичних спостережень); статистичні спостереження. До властивостей статистичної звітності відносяться: обов'язковість (необхідність для усіх зареєстрованих суб'єктів діяльності подавати звіти в уніфікованій формі, згідно затвердженого переліку показників, із зазначенням своїх реквізитів); систематичність (дотримання регулярності та своєчасності при складанні та поданні звітності згідно

затверджених строків); вірогідність (інформація звітності повинна відповідати дійсності без будь-яких викривлень).

Таблиця 2.1

Етапи заповнення податкової декларації з ПДВ

Код рядка	Код додатка	Як заповнити декларацію з ПДВ
Розділ I «Податкові зобов'язання»		
1.1	Д5	Відображаються операції, що оподатковуються за ставковою 20% або 7%, зокрема постачання товарів, робіт, послуг на митній території України; безплатне постачання товарів, робіт, послуг; операції, які до них прирівнюються.
1.2		
2		Записуються обсяги постачання товарів за межі митної території, що обкладаються нульовою ставкою. Це експорт, реекспорт, безмитна торгівля, вільні економічні зони
3		Відображаються інші операції, які оподатковуються за нульовою ставкою. Це може бути постачання товарів, зокрема для заправки морських суден; постачання товарів магазинами безмитної торгівлі; постачання послуг; інші випадки (пп. 195.1.2 ПКУ, 195.1.3, п. 211.1, п. 8 підрозділу 2 розділу XX ПКУ).
4.1	Д1, Д5, Д7	Сума податкового зобов'язання та коригування відповідно до п. 198.5 та 199.1 ПКУ, зокрема використання товарів/послуг в операціях, які не є об'єктом оподаткування ПДВ
4.2		
5	Д6	Відображаються обсяги постачань товарів/послуг, які не є об'єктом оподаткування згідно зі ст. 196 та 197 ПКУ, операції з постачання послуг за межами митної території.
6		Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території.
7	Д1	Коригування, які не потрапили до рядка 4.1 (4.2) (відповідно до ст. 192 ПКУ при поверненні авансів, товарів, зміни ціни товарів).
8		Коригування через нецільове використання імпортованих товарів звільнених від оподаткування.
9		Всього податкових зобов'язань (сума).
Розділ II «Податковий кредит»		
10.1	Д5	Відображаються обсяги придбання (виготовлення, будівництва, спорудження, створення) за товарами (послугами, необоротними активами), придбаними з ПДВ за ставкою 20% або 7% на митній території України
10.2		
10.3		Те саме, але придбане за нульовою ставкою або без ПДВ на митній території
11.1		Відображаються операції з імпорту, у т.ч. безплатного за ставкою 20% або 7%.
11.2		
12		Обсяг ввезення на митну територію товарів, при митному оформленні яких сплату ПДВ було відстрочено шляхом видачі податкового векселя (підрозділ 3 розділу XX ПКУ).
13		Послуги отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території.
14	Д1	Коригування податкового кредиту (зокрема у зв'язку зі зміною компенсації вартості товарів/послуг (ст. 192 ПКУ) на підставі РК.
15	Д7	Заповнюється, якщо є оподатковувані та неоподатковувані операції та необоротні активи придбані до 01 липня 2015 р.
16		Від'ємне значення, що включається до складу податкового кредиту звітного періоду
16.1		
16.2		
16.3		
17		Всього податкового кредиту (сума)
Розділ III «Розрахунки за звітний період»		
18		Позитивне значення різниці між податковим зобов'язанням (рядок 9) і податковим кредитом (рядок 17)
19		Заповнюється у разі отримання від'ємного значення між податковим зобов'язанням та податковим кредитом у поточному та/або минулих періодах.
19.1		
20		
20.1		
20.2	Д3, Д4	
20.2.1		
20.2.2		
20.3		
21	Д2	

Статистична звітність дає можливість отримати дані про обсяг виробництва, реалізації продукції (робіт, послуг), витрати по видах економічної діяльності, основні показники діяльності суб'єктів

господарювання, рівень зайнятості та оплати праці працівників по видах економічної діяльності; ціни і тарифи; розвиток соціальної сфери тощо.

Статистичним звітом є документ, який містить статистичні дані по роботі суб'єкта господарювання. Подається в регіональний орган статистики згідно затверджених термінів із підписами відповідальних осіб. Метою складання статистичного звіту є формування для держави даних по соціально-економічних явищах конкретного підприємства. Основою для цього є дані бухгалтерського обліку. У ПрАТ «Добра вода» відділ бухгалтерії формує та подає статистичну звітність.

Формами статистичної звітності є розроблені органами державної статистики. Вона формується відповідно загальнодержавних інтересів, містить дані про соціально-економічні процеси, що дає базу для аналізу тенденцій розвитку держави в цілому та використовується для потреб управління на державному рівні. Основні форми статистичної звітності подано на рис. 2.8.

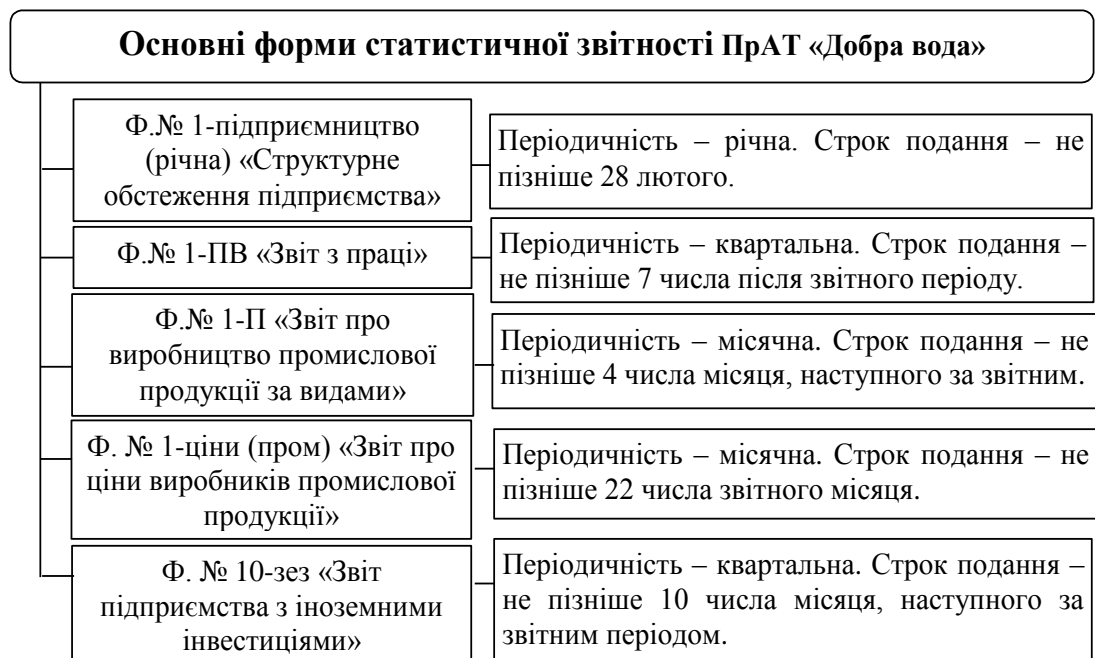

Рис. 2.8. Основні форми статистичної звітності ПрАТ «Добра вода»

Однією з основних статистичних форм є форма № 1-підприємство, оскільки включає найбільш повні та різноманітні дані про діяльність підприємства по масштабах виробництва і реалізації, затрат, інших аспектів [45]. Ця форма включає 6 розділів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Структура Звіту про основні показники діяльності підприємства

Розділ	Назва розділу	Інформація, що розкривається
1	Структурні зміни та інші події, що відбулися на підприємстві у звітному році	Зміни в організаційній структурі, які мали місце на підприємстві у звітному періоді
2	Інформація щодо зовнішньоекономічної діяльності у звітному році	Інформація щодо здійснення підприємством експорту-імпорту продукції (товарів, послуг) у звітному році
3	Розподіл основних показників за видами економічної діяльності	Обсяг реалізованої продукції, робіт, послуг (без ПДВ, акцизу), всього по підприємству та в розрізі видів економічної діяльності, якими займалося підприємство у звітному році
4	Розподіл матеріальних витрат і витрат на оплату послуг, використаних у виробництві продукції (товарів, послуг), за видами продукції (включаючи послуги)	Матеріальні витрати та витрати на оплату послуг, використані у виробництві (без ПДВ), які пов'язані з виробництвом і збутом, управлінням і обслуговуванням підприємства, в цілому по підприємству, за кожним видом спожитих продуктів і послуг
5	Інші показники	Доходи від реалізації основних засобів, утримуваних для продажу, дохід від виконання будівельних робіт на умовах підряду, отриманих з бюджету субсидій (дотацій), витрати на придбання енергопродуктів для власних потреб, податки та збори, пов'язані з виробництвом
6	Кількість працівників та відпрацьований час	Дані про чисельність, використання робочого часу
7	Виробничі запаси	Залишки виробничих запасів призначених для використання у виробництві продукції (товарів, послуг) за фактичною собівартістю їх придбання без ПДВ
8	Основні показники по місцевих одиницях	Ідентифікаційні, класифікаційні та економічні дані за всіма наявними місцевими одиницями

Форма № 1-ПВ «Звіт з праці» (квартальна) містить 7 розділів [16]. В першому розділі міститься інформація про кількість штатних працівників, їх прийом на роботу та звільнення. Другий розділ розкриває дані про втрати робочого часу працівників (штатних). Дані про фонд оплати праці в розрізі

основної та додаткової оплати праці, заохочувальних та компенсаційних виплат, оплати за невідпрацьований час тощо подаються в третьому розділі звіту. Інформація про розподіл працівників по групах відповідно до розміру їхньої зарплати підлягає розкриттю в четвертому розділі. Основною ознакою цього розділу є подання даних за останні місяць кожного кварталу.

Аналогічним чином складають цей звіт і за рік. Дані про працівників жіночої статі, їх оплату праці, працівників за цивільно-правовими договорами та про зовнішніх сумісників подаються в розділі 5 звіту. Дані про кількість колективних договорів/угод потрібно подавати в розділі 6. І в розділі 7 потрібно подати дані про забезпеченість надання соціальних, культурно-побутових потреб працівників, а також відобразити інші витрати на утримання робочої сили, не враховуючи наявність укладеного трудового договору.

2.3. Методика перевірки показників звітності ПрАТ «Добра вода»

Здійснення перевірки діяльності суб'єктів господарювання виступає важливим завданням управлінського керівництва. Фактично проводяться перевірки щодо встановлення рівня виконання господарських договорів, раціонального використання ресурсів, встановлення причин і винних у відхиленнях для усунення негативних тенденцій в майбутньому. Країни Європейського союзу організують перевірки з допомогою Рахункової палати та урядових контрольно-ревізійних служб. Діяльність приватних підприємств перевіряється на своєчасність та повноту відрахувань до бюджету, правильність ведення обліку, виконання вимог чинного законодавства щодо оплати праці працівників тощо. Інші питання з перевірки ефективності їх діяльності здійснюються внутрішнім контролем або ж аудиторами [15, с. 256].

Незалежний (аудиторський) контроль здійснюють аудитори (фірми) на госпрозрахункових засадах за договорами з державними і акціонерними

підприємствами. Проведення аудиту фінансової звітності ПрАТ «Добра вода» полягає в оцінюванні облікових та інших економічних даних в напрямку дослідження реально існуючих зв'язків та взаємних зв'язків між показниками. Ціллю аудиту фінансової звітності вважається встановлення суті та змісту ділової активності, зон навмисних перекручувань у звітності, оцінювання перспектив діяльності суб'єкта господарювання і тенденцій розвитку, оцінювання становища суб'єкта господарювання [22; 50].

В міжнародних стандартах аудиту під метою аудиту фінансових звітів мають на увазі надання аудиторів можливості показати свою думку з приводу того, чи фінансові звіти сформовано згідно концептуальної основи в усіх суттєвих аспектах [25]. Результатом аудиту є складання аудиторського висновку для підтвердження реальності фінансового стану підприємства. Такий висновок повинен базуватись на доказах, отриманих в процесі аудиту на систематизованій основі, для обґрунтування впевненості аудитора в складеному висновку в достовірності перевіреної звітності. Отримані докази є базою для підтвердження думки аудитора щодо відповідності звітності критеріям повноти, існування, прав і обов'язків, подання, оцінки.

До завдань аудиту фінансової звітності ПрАТ «Добра вода» відносяться: дослідження достовірності та відповідності показників звітності даним головної книги та регістрів аналітичних даних, перевірка дотримання термінів подання звітності до відповідних органів, прослідкування взаємозв'язків показників звітності, порівняння даних річної і квартальної звітності, оцінювання безперервності діяльності підприємства, оцінювання впливу подій на фінансову звітність.

Аудит фінансової звітності потребує встановлення наявності реєстраційних документів як платника податків, дотримання термінів подання звітності контролюючим органам, правильності подання даних в обліку і наявності внесених виправлень у фінансову звітність. Аудит звітності передбачає перевірку достовірності початкових та порівнювальних показників звітності. Така перевірка здійснюється з метою встановлення

постійності облікової політики у звітному та попередньому періодах. В аудиторському висновку підтверджуються якісні характеристики звітності, визначені положеннями. Передумовою досягнення якісних характеристик фінансової звітності виступає дотримання принципів підготовки звітності.

Аудитор повинен враховувати необхідність проведення обов'язкової інвентаризації активів та пасивів підприємства перед складанням річної фінансової звітності. До етапів аудиту фінансової звітності слід віднести: 1) перевірку правильності формування балансу. Має бути дотримана відповідність початкових даних балансу кінцевим даним звітного року. Якщо відбулись зміни у вступному балансі за минулий рік у порівнянні із звітним, то у примітках потрібно надати пояснення цих змін. Дані на кінець року мають бути рівними даним на синтетичних та аналітичних рахунках, головної книги, журналів, відомостей на кінець року; 2) встановлення відповідності показників різних форм фінансової звітності. Для цього складаються порівнювальні відомості аудитором. Слід враховувати галузеві особливості облікового ведення операцій та сфери діяльності підприємств; 3) вивчення головної книги. Встановлюється відповідність залишків головної книги і даних балансу, інших форм звітності. Відбувається формування альтернативного балансу. Такі дії здійснюється з використанням спеціальних комп'ютерних програм. Відповідно відбувається розташування залишків головної книги у рядках балансу, що їм відповідають. Таким чином, підтверджують їх відповідність. Важливим є вивчення дебіторської та кредиторської заборгованості розгорнуто; 4) встановлення відповідності оборотів і залишків у усіх журналах і відомостях даним головної книги. Особливо детально вивчають дані по розрахунках підприємства з контролюючими, кредитними, фінансовими органами [50, с. 260].

Перевірка аудитором здійснюється з використанням прийомів документального контролю. Для цього звітність перевіряють по формі, аналітичним способом та по змісту. Вивчення показників звітності закінчується дослідженням правильності відображення фактів в обліку.

Перевірки податковими органами полягають в проведенні камеральних та документальних перевірок. Для проведення камеральної перевірки податковий орган формує запит і надсилає платнику податків. Запит надсилається для отримання від платника податків даних, які необхідні контролюючим органам для виконання ними своїх функцій, завдань та документального підтвердження цих даних. Запит містить: підстави надсилання із вказанням першоджерела для цього; список необхідних даних та документів, які потрібно надати; підпис керівника чи іншої уповноваженої особи та печатку контролюючого органу. Увесь перелік можливих підстав для надсилання запису платникам податків наведено в чинному законодавстві [33]. В цілому можна стверджувати, що запит надсилається платнику податків лише за наявності підтверджених порушень податкового законодавства платником податків та потреби перевірити обґрунтованість вказаних порушень. Відповідно обов'язковими вимогами щодо запиту має бути наявність юридичної та фактичної підстав про порушення податкового законодавства платником податків. В іншому випадку платник податків може не відповідати на запит, оскільки він буде містити порушення законодавства.

Камеральна перевірка відбувається у приміщенні контролюючого органу і може базуватись лише на основі інформації, що міститься в податкових деклараціях/розрахунках платника податків, в системі електронного адміністрування податку на додану вартість і Єдиному реєстрі акцизних накладних. Крім цього, предметом камеральної перевірки може виступати встановлення своєчасності подання податкової звітності, реєстрації податкових накладних, розрахунків по податках лише на основі інформації, що є в інформаційних базах. Фактично камеральна перевірка дає право перевіряти податкову звітність щодо наявності арифметичних помилок, здійснювати дослідження щодо логічного взаємозв'язку та узгодженості відповідних показників декларації, її додатків, порівнювати дані декларацій за кілька періодів (поточний, минулий звітний період тощо).

Документальна перевірка (планова або позапланова) податковим органом здійснюється з метою встановлення суті показників у деклараціях, тобто аналізуються документи та певні дані платника податків з метою виявлення достовірності показників декларацій.

Органи Держкомстату здійснюють перевірки для вивчення стану первинного обліку та статистичної звітності, первинних та статистичних даних суб'єктів господарювання, відповідність їх установчих документів відомостям ЄДРПОУ. До компетенції органів державної статистики належать: отримувати і використовувати первинні та статистичні дані, дані обліку, інші дані для статистичних спостережень, досліджувати організацію первинного обліку і статистичної звітності, встановлювати достовірність даних в первинному обліку і статистичній звітності шляхом безпосередньої перевірки на місцях суб'єктів господарювання, ставити вимогу внести виправлення у статистичну звітність при виявленні перекозручень інформації, надавати правоохоронним органам пропозиції з притягнення до відповідальності винних у порушеннях, накладати адміністративні штрафи у випадку розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Перевірки органів державної статистики поділяються на тематичні, комплексні, повторні та спільні [38]. Тематичні перевірки – це перевірки однієї чи декількох форм звітності одного напрямку одночасно з перевіркою первинних та статистичних даних. Комплексні перевірки включають перевірку декількох галузей статистики і форм звітності. Повторні перевірки застосовуються після виявлення порушень у звітності при попередніх перевірках для усунення виявлених недоліків, дослідження поточного обліку і звітності, встановлення достовірності даних первинного обліку та статистичних спостережень. Органи державної статистики проводять спільні перевірки на запрошення інших контролюючих органів.

Перевірка достовірності даних первинного обліку та статистичних спостережень, дослідження організації первинного обліку та статистичної звітності органами державної статистики здійснюється в наступних

напрямах: встановлення інструкцій по складанню форм статистичної звітності, дослідження звітної дисципліни, співставлення даних обліку і статистичної звітності, встановлення правильності і своєчасності здійснення виправлень у формах звітності, ознайомлення з організацією забезпечення суб'єктів господарювання необхідними бланками звітності. Результатом перевірки органами державної статистики є складений акт в двох екземплярах з підписами перевіряючих і посадових осіб суб'єктів господарювання.

Висновки до розділу 2

Досліджуючи форму звіту про фінансовий стан, встановлено згортання статей фінансової звітності, що зменшує її аналітичність для користувачів при прийнятті рішень. Вказаних додаткових статей в розділі 1 пасиву балансу немає у Звіті про власний капітал, що розкриває зміни у структурі власного капіталу, відображеного в балансі, що утруднює порівняння і аналіз відповідних показників. Надання альтернативи вибору щодо методу складання Звіту про рух грошових коштів (прямим або непрямим), призводить до недотримання принципу порівнянності показників звіту, складеного різними підприємствами за різними методами, або одним підприємством за різні звітні періоди за різними методами.

Однією з основних форм податкової звітності є декларація з податку на прибуток. В ній платник повинен подати дані про податкове зобов'язання з податку. Згідно податкового кодексу України відбулося наближення податкового та бухгалтерського обліку, та водночас заповнення цієї декларації є доволі трудомістким та складним завданням.

Мета перевірки звітності суб'єктів господарювання є встановлення її достовірності, повноти та відповідності чинному законодавству. За недотримання вимог суб'єкти господарювання несуть відповідальність (адміністративну, кримінальну тощо).

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗУВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТНОСТІ

ПрАТ «ДОБРА ВОДА»

3.1. Основи аналізування бухгалтерської звітності підприємства

Фінансовою звітністю є систематизований набір форм звітності, які складаються з використанням інформації обліку для формування даних користувачам про фінансове становище в необхідний для розуміння ними спосіб і відповідно прийняття ефективних рішень [7, с. 57].

Мета фінансової звітності полягає у забезпеченні потреб в інформації різних користувачів з метою прийняття ними рішень. Передумовою прийняття якісних управлінських та економічних рішень користувачами фінансової звітності є формування необхідних даних про фінансове становище, результативність діяльності та тенденції змін у фінансовому становищі підприємства [29].

Визначальною формою звітності виступає баланс. Він дозволяє здійснити оцінювання найбільш суттєвих характеристик діяльності суб'єктів господарювання. Тобто відбувається оцінювання активів, зобов'язань та власного капіталу. Зі звіту про фінансові результати користувачі отримують інформацію про формування фінансового результату підприємства. Це дає можливість оцінити його результативність та визначити напрями співпраці з ним. Для оцінювання платоспроможності важливим є вивчення звіту про рух грошових коштів, який формує дані про рух грошових потоків від різних видів діяльності. У звіті про власний капітал можна отримати інформацію про зміни складових власного капіталу. Така інформація особливо актуальна для власників підприємства. Для кредиторів можна спрогнозувати суму, яку можна отримати від продажу чистих активів частинами. Для детального

аналізування потрібно брати дані приміток до річної фінансової звітності, які містять різні показники та пояснення щодо статей фінансової звітності.

Пріоритетною метою аналізування фінансової звітності ПрАТ «Добра вода» є оцінювання результативності діяльності підприємства за звітний період та його фінансового становища, визначити та виправити недоліки у діяльності підприємства, виявити резерви покращення фінансового становища підприємства та забезпечити зростання його платоспроможності.

Основні завдання, об'єкти та етапи аналізування основних показників звітності підприємства на підставі вивчених літературних джерел [1; 2; 12; 26; 47; 48; 49] наведено на рис. 3.1.

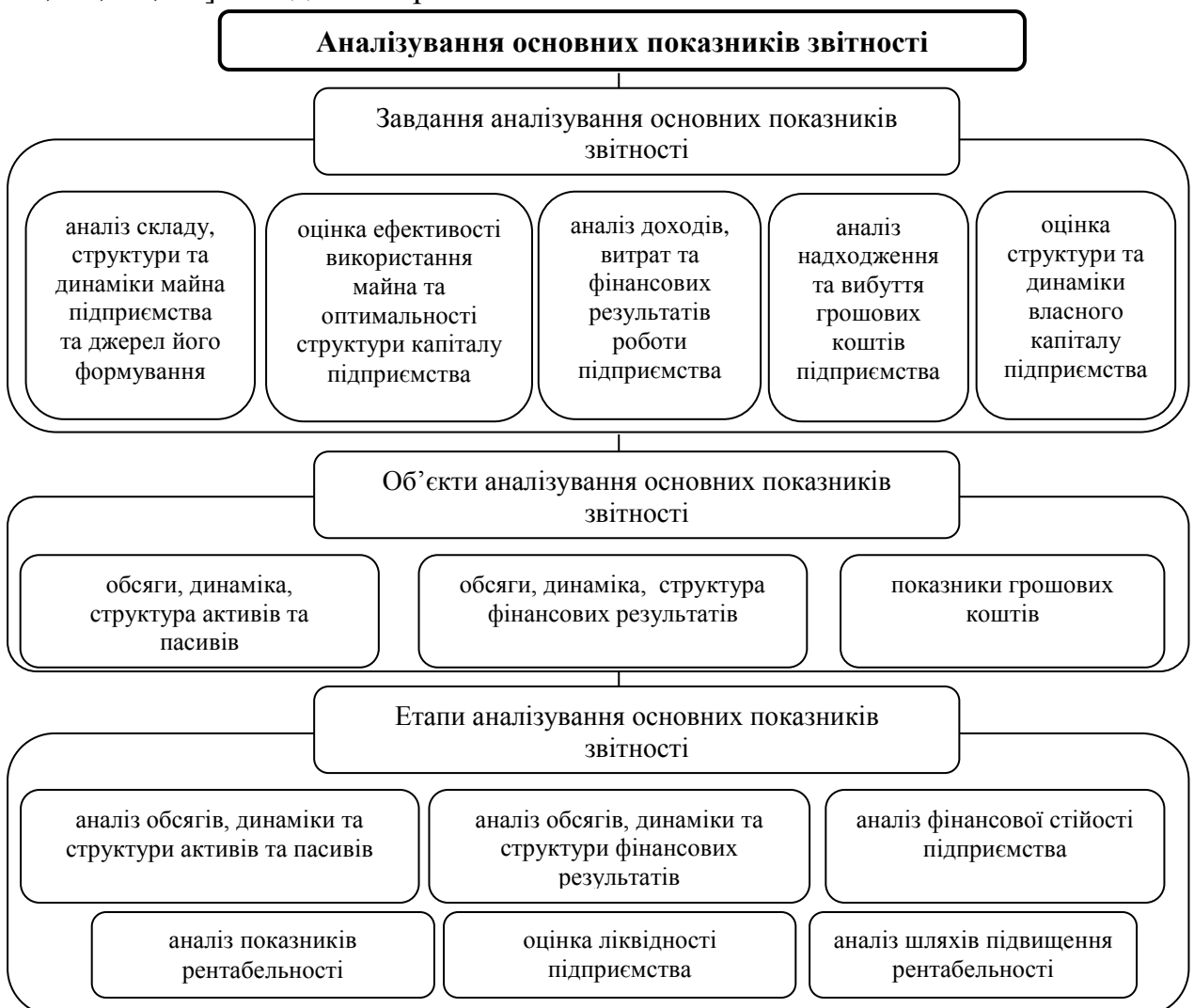

Рис. 3.1. Модель аналізування основних показників звітності підприємства

Аналізування фінансової звітності дозволяє попередньо оцінити фінансове становище підприємства, його кредитоспроможність та можливості ліквідності, потенційне банкрутство, рівень самофінансування, ризикованість операцій підприємства, інвестиційну привабливість підприємства, спрогнозувати тенденції розвитку підприємства в майбутньому тощо.

3.2. Аналіз динаміки балансу, його структурних змін та фінансових результатів ПрАТ «Добра вода»

Аналізування фінансового становища передбачає оцінювання діяльності підприємства на основі минулих, поточних та прогнозних даних. Ціль його – оцінити рівень розвитку фінансового стану підприємства, при виявленні недоліків усувати їх, знаходити невраховані резерви поліпшення фінансового стану підприємства. Визначальним джерелом даних для аналізування фінансового стану ПрАТ «Добра вода» є фінансова звітність за 2017-2019 рр. Початковим етапом аналізування фінансового стану є оцінювання активів пасивів балансу. Оскільки актив балансу містить узагальнені і згруповані дані про ресурси/майно підприємства, а пасив – напрями їх формування [12].

Оцінювання складу і структурних змін активів і пасивів підприємства з використанням інформації балансу виконується при застосуванні наступних способів: без внесення змін в стан статей балансу; представлення порівняльного агрегованого балансу в результаті згрупування однорідних елементів балансу в групи; врахування індексу інфляції при групуванні статей балансу з представленням агрегованого балансу.

Порівняльний аналітичний баланс формується в результаті групування певних статей та додавання показників щодо аналізування структурних та динамічних змін фінансового стану підприємства. Тобто такий баланс містить дані щодо проведення горизонтального і вертикального аналізування.

Горизонтальне (часове) аналізування – це фактично порівняння абсолютних значень статей балансу щодо активів за два і більше періодів. Вертикальне аналізування полягає в структурному аналізуванні абсолютних значень балансу, що є підставою для вивчення з допомогою відносних величин оцінити структурні зміни активів. Тобто вивчається питома вага різних видів активів у сумі розділів та в загальному підсумку балансу [52, с. 203].

Основними видами активів є необоротні та оборотні активи (рис. 3.2). Основними напрямками використання активів є вкладення у внутрішній оборот, у цінні папери, в дебіторську заборгованість, в інші.

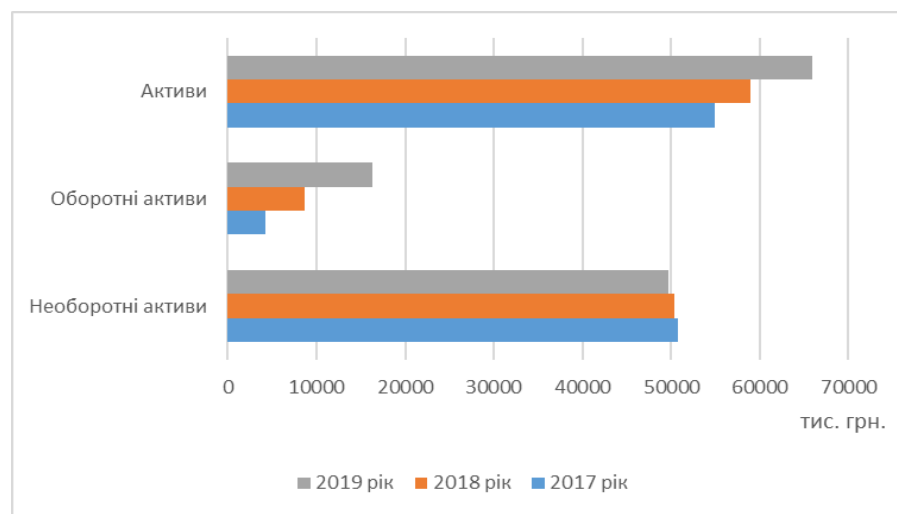

Рис. 3.2. Складові активів ПрАТ «Добра вода»

Проведемо аналізування динамічних та структурних змін активів ПрАТ «Добра вода» (табл. 3.1) (додатки В, Д, Е). Розглядаючи показники за окремими розділами балансу, можна відзначити, що за 2017-2018 рр. необоротні активи зменшились на 399 тис. грн., оборотні активи – навпаки зросли на 4407 тис. грн. За 2018-2019 рр. загальна вартість майна підприємства збільшилась на 7052 тис. грн., або 11,97 %. Збільшення вартості майна здійснювалося нерівномірно. Тобто необоротні активи в оцінці за залишковою вартістю зменшилися на 676 тис. грн, а оборотні активи збільшилися на 7728 тис. грн.

Таблиця 3.1

Аналізування динамічних та структурних змін активів

ПрАТ «Добра вода»

Показники	2017 рік		2018 рік		відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	+/-, тис. грн.	%	пунктів структури
Необоротні активи:	50718	92,38	50319	85,42	-399	-0,79	-6,96
нематеріальні активи	252	0,46	237	0,40	-15	-5,95	-0,06
незавершені капітальні інвестиції	26	0,05	26	0,04	-	-	-0,01
основні засоби	50440	91,87	50056	84,98	-384	-0,76	-6,89
Оборотні активи:	4184	7,62	8591	14,58	+4407	у 2 рази	+6,96
виробничі запаси	1696	3,09	3046	5,17	+1350	+79,60	+2,08
готова продукція	715	1,30	2573	4,37	+1858	у 6,2 рази	+3,07
товари	17	0,03	41	0,07	+24	у 2,4 рази	+0,04
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1492	2,72	2158	3,66	+666	+44,64	+0,94
дебіторська заборгованість з бюджетом	12	0,02	12	0,02	-	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	211	0,38	635	1,08	+424	у 3 рази	+0,70
гроші та їх еквіваленти	4	0,01	108	0,18	+104	у 27 разів	+0,17
інші оборотні активи	37	0,07	18	0,03	-19	-51,35	-0,04
Необоротні активи та групи вибуття	-	-	-	-	--	-	-
Разом	54902	100,00	58910	100,00	+4008	+7,30	-

продовження табл. 3.1

Показники	2019 рік		відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	+/-, тис. грн.	%	пунктів структури
Необоротні активи:	49643	75,26	-676	-1,34	-10,16
нематеріальні активи	221	0,34	-2	-6,75	-0,06
незавершені капітальні інвестиції	26	0,04	-	-	-
основні засоби	49396	74,88	-660	-1,32	-10,10
Оборотні активи:	16319	24,74	+7728	+89,95	+10,16
виробничі запаси	5164	7,83	+2118	+69,53	+2,66
готова продукція	7708	11,68	+5135	у 3 рази	+7,31
товари	20	0,03	-21	-51,22	-0,04
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2536	3,84	+378	+17,52	+0,18
дебіторська заборгованість з бюджетом	12	0,02	-	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	676	1,02	+41	+6,46	-0,06
гроші та їх еквіваленти	71	0,12	-37	-34,26	-0,06
інші оборотні активи	132	0,20	+114	у 7,3 рази	+0,17
Необоротні активи та групи вибуття	-	-	-	-	-
Разом	65962	100,00	+7052	+11,97	-

Протягом 2017-2018 рр. збільшилась питома вага майна оборотних активів на 6,96 пунктів. Необоротні активи відповідно зменшилися на 6,96 пункти в структурі активів ПрАТ «Добра вода». Така ж тенденція спостерігалась на кінець 2019 р.: питома вага майна оборотних активів збільшилась на 10,16 пунктів, необоротні активи відповідно зменшилися на 10,16 пункти в структурі активів ПрАТ «Добра вода». Залишкова вартість основних засобів підприємства зменшилась на 660 тис. грн., їх питома вага зменшилась на кінець 2019 р. на 10,10 пункти. Вартість нематеріальних активів зменшилась на 2 тис. грн. або на 0,06%. Частка нематеріальних активів зменшилась на 6,75 пункти. Незавершені капітальні інвестиції не змінилися впродовж 2017-2018 рр.

Аналіз складу оборотних активів показує, що на підприємстві відбулися зміни в їх динаміці. Так, виробничі запаси зросли до 5164 тис. грн, або на 2,66%. Готова продукція збільшилась на 5135 тис. грн., тобто у 3 рази, ніж в 2018 р. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги зросла на 378 тис. грн. і її частка в загальній сумі оборотних активів збільшилась на 0,18 пункти. Зросла також інша дебіторська заборгованість на 41 тис. грн., в структурі ж оборотних активів зменшилась на 0,06 пункти.

Зменшення оборотних активів припадає на товари, гроші та їх еквіваленти, які зменшились, відповідно, на 21 тис. грн., 37 тис. грн. Питома вага зазначених складових також зазнала зменшення в структурі оборотних активів, зокрема товари – на 0,04 пункти, гроші та їх еквіваленти – на 0,06 пункти. Дебіторська заборгованість з бюджетом залишилась без змін.

В процесі оцінювання фінансового стану після вивчення структурних і динамічних змін майна важливим є аналізування капіталу. На основі даних балансу можливим є аналізу величини та динамічних змін капіталу в активах, структурних змін капіталу в розрізі його елементів, складу і величини змін складових власного капіталу і зобов'язань, резервних варіантів оптимізації структури капіталу. Серед елементів капіталу можна виділити власний капітал, довгострокові зобов'язання і поточні зобов'язання (рис. 3.3).

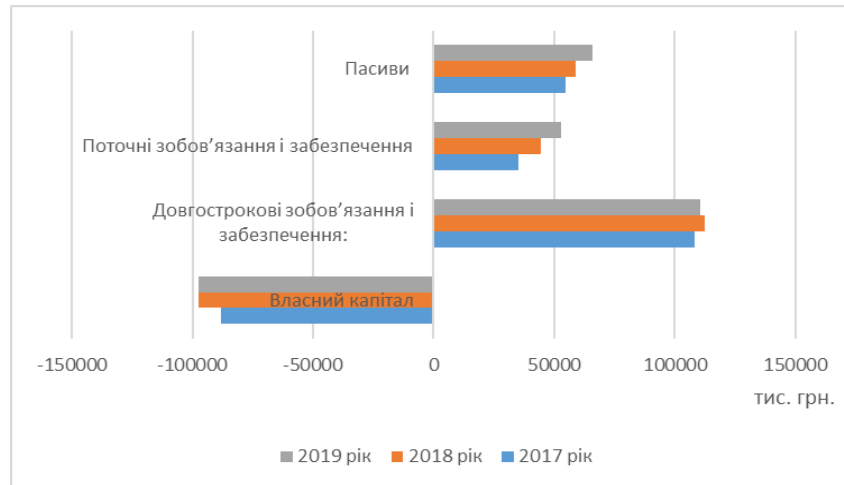

Рис. 3.3. Складові пасивів ПрАТ «Добра вода»

Оцінювання капіталу підприємства дає можливість підсумувати висновки щодо змін величини та структурних елементів власного капіталу, оптимального співвідношення власних і залучених джерел, рівня зовнішнього кредитного фінансування на довго- та короткострокову перспективу. Оцінювання співвідношення елементів капіталу та їх динаміку можна робити з допомогою аналізування динамічних та структурних змін статей балансу. Горизонтальну динаміку капіталу, тенденційні зміни його елементів, зміни в абсолютних та відносних показниках дає можливість аналізування динамічних змін статей балансу. Оцінювання капіталу в розрізі елементів по розділах та статтях пасиву балансу – це здійснення вертикального аналізу. Це дає підстави для дослідження змін елементів капіталу в напрямку вивчення їх співвідношення (табл. 3.2) (додатки В, Д, Е).

Дані табл. 3.2 свідчать, що на кінець 2018 р. відбулося зростання довгострокових зобов'язань і забезпечень на 4008 тис. грн. (або 3,70 %) та поточних зобов'язань і забезпечень – на 9309 тис. грн. (або на 26,60 %). Довгострокові зобов'язання і забезпечення збільшились за рахунок інших довгострокових зобов'язань. Поточні зобов'язання і забезпечення зросли на 5625 тис. грн. за рахунок інших поточних зобов'язань та на 3491 тис. грн. за рахунок поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Інші складові поточних зобов'язань і забезпечень зазнали протягом 2017-

2018 рр. незначних змін: поточна кредиторська заборгованість з бюджетом зросла на 205 тис. грн. кожна; поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці та зі страхування зменшились відповідно на 10 тис. грн. та 2 тис. грн.

Таблиця 3.2

Аналізування динамічних та структурних змін пасивів

ПрАТ «Добра вода»

Показники	2017 рік		2018 рік		відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	+/-, тис. грн.	%	пунктів структури
Власний капітал:	(88338)	-160,90	(97647)	-165,76	-9309	10,54	-4,86
– зареєстрований (пайовий) капітал	27804	50,64	27804	47,20	-	-	-3,44
– капітал у дооцінках	46756	85,16	46756	79,37	-	-	-5,79
– нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(162898)	-296,70	(172207)	-292,33	-9309	-5,71	+4,37
Довгострокові зобов'язання і забезпечення:	108238	197,15	112246	190,54	+4008	+3,70	-6,61
– довгострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-
– інші довгострокові зобов'язання	108238	197,15	112246	190,54	+4008	+3,70	-6,61
Поточні зобов'язання і забезпечення	35002	63,75	44311	75,22	+9309	+26,60	+11,47
– поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	19256	35,07	22747	38,61	+3491	+18,13	+3,54
– поточна кредиторська заборгованість з бюджетом	106	0,19	311	0,53	+205	у 2,9 рази	+0,34
– поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	31	0,06	29	0,05	-2	-6,45	-0,01
– поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	135	0,25	125	0,21	-10	-7,41	-0,04
– інші поточні зобов'язання	15474	28,18	21099	35,82	+5625	+36,35	+7,02
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Разом	54902	100,00	58910	100,00	+4008	+7,30	-

продовження табл. 3.2

Показники	2019 рік		відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	+/-, тис. грн.	%	пунктів структури
Власний капітал:	(97385)	-147,64	+262	-0,27	+18,12
– зареєстрований (пайовий) капітал	27804	42,15	-	-	-5,05
– капітал у дооцінках	46756	70,88	-	-	-8,49
– нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(171945)	-260,67	+262	-99,99	+31,66
Довгострокові зобов'язання і забезпечення:	110564	167,62	-1682	-1,50	-22,92
– довгострокові кредити банків	-	-	-	-	-
– інші довгострокові зобов'язання	110564	167,62	-1682	-1,50	-22,92
Поточні зобов'язання і забезпечення	52783	80,02	+8472	+19,12	+4,80
– поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	24859	37,69	+2112	+9,28	-0,92
– поточна кредиторська заборгованість з бюджетом	375	0,57	+64	+20,58	+0,04
– поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	46	0,07	+17	+58,62	+0,02
– поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	190	0,29	+65	+52,00	+0,08
– інші поточні зобов'язання	27313	41,41	+6214	+29,45	+5,59
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-
Разом	65962	100,00	7052	+11,97	-

На кінець 2019 р. збільшення пасивів ПрАТ «Добра вода» відбулося за рахунок збільшення поточних зобов'язань і забезпечень на 8472 тис. грн, або 19,12 %. Таке збільшення відбулося за рахунок зростання поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 2112 тис. грн., або на 9,28 %. Інші складові поточних зобов'язань і забезпечень зазнали протягом 2018-2019 рр. незначних змін: поточна кредиторська заборгованість з бюджетом зросли на 64 тис. грн. кожна (на 20,58 %); поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці та зі страхування збільшилися відповідно на 65 тис. грн. (52,00 %) та 17 тис. грн. (58,62 %).

В складі власного капіталу відбулося зменшення непокритого збитку на 262 тис. грн. Інші складові власного капіталу протягом 2018-2019 рр. не змінювалися. Довгострокові зобов'язання і забезпечення зазнали незначних змін – зменшились на 1682 тис. грн. В структурі пасивів підприємства найбільшу питому вагу протягом 2017-2019 рр. займають поточні

зобов'язання і забезпечення, відповідно, 63,75 %, 75,22 % та 80,02 %. Довгострокові зобов'язання і забезпечення мають абсолютне значення більше, ніж загальна сума пасивів і при підрахунку питомої ваги мають значення більше 100 %. Оскільки власний капітал має від'ємне значення за рахунок збитку, тому його частка також має від'ємне значення і врівноважується з довгостроковими зобов'язаннями і забезпеченнями.

Оцінювання фінансових результатів підприємства здійснюється за допомогою визначених показників, вихідними для яких є доходи, витрати, прибутки та збитки. Останні є базою для проведення розрахунків і всі інші показники відповідно є похідними [4, с. 139]. Зі звіту про фінансові результати беруть дані про чистий дохід, валовий прибуток та прибутки в розрізі видів діяльності. До основних завдань аналізування фінансових результатів діяльності підприємства відносять: оцінка динамічних і структурних змін показників фінансових результатів; факторний аналіз показників фінансових результатів; оцінка динаміки показників рентабельності і аналіз факторів, що впливають на рівень використання господарських засобів; аналіз витрат, здійснених підприємством, і витрат на одиницю товарної продукції; виявлення резервів збільшення суми прибутку і рентабельності. Отримані результати аналізу використовуються для прийняття фінансових і економічних рішень, спрямованих на ефективне використання ресурсів, вибір якнайкращого варіанта інвестицій, розробки перспективних планів розвитку підприємства [19, с. 78-79].

Горизонтальний аналіз фінансових результатів проводиться з використанням відповідних показників: зміни доходів, витрат та фінансових результатів в абсолютному значенні; підрахунок темпів приросту доходів, витрат та фінансових результатів господарюючого суб'єкта (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Показники результатів діяльності

Для аналізу та оцінки рівня і динаміки показників фінансових результатів складається таблиця, в якій використовуються дані бухгалтерської звітності підприємства (табл. 3.3) (додатки Ж, З, И).

Таблиця 3.3

Аналізування динамічних змін показників фінансових результатів діяльності ПрАТ «Добра вода»

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
ЧД	12646	25582	39621	+12936	у 2 рази	+14039	+54,88
С	0775	20554	31394	+9779	+90,76	+10840	+52,74
ВП(З)	1871	5028	8227	+3157	у 2,7 рази	+3199	+63,62
ІОД	1063	71	13822	-992	-92,32	+13751	у 195 разів
АВ	700	1910	1990	+1210	у 2,7 рази	+80	+4,19
ВЗ	1327	2352	3343	+1025	+77,24	+991	+42,13
ІОВ	18069	6763	13118	-11306	-62,57	+6355	+93,97
ФР _{ОП}	(18162)	(5926)	3598	+12236	-67,37	+9524	-160,72
Дук	-	12	-	+12	-	-12	-
ІФД	-	-	-	-	-	-	-
ІД	-	-	-	-	-	-	-
ФВ	2858	3395	3341	+537	+18,79	-54	-1,59
Вук	-	-	-	-	-	-	-
ІВ	-	-	1	-	-	+1	-
ФР _{ДОП}	(21020)	(9309)	262	+11711	-55,71	+9571	-102,81
ПНП	-	-	-	-	-	-	-
ЧФР(З)	(21020)	(9309)	262	+11711	-55,71	+9571	-102,81

Дані табл. 3.3 свідчать про те, що сума фінансового результату до оподаткування (збитку) збільшилася за 2017-2018 рр. на 11711 тис. грн. (зменшився збиток) і за 2018-2019 рр. на 9571 тис. грн. (підприємство отримало прибуток на суму 262 тис. грн.).

У динаміці фінансових результатів на кінець 2019 р. можна відзначити позитивні зміни. Збільшення чистого фінансового результату обумовлено збільшенням валового прибутку на 3199 тис. грн, або на 63,62 %, а також збільшенням інших операційних доходів на 13751 тис. грн, або у 195 разів.

Разом з тим в динаміці фінансових результатів є негативні зміни. У 2019 р. порівняно з 2018 р. значно збільшились інші операційні витрати на 6355 тис. грн, або на 93,97 %, витрати на збут на 991 тис. грн., або на 42,13%.

На збільшення чистого фінансового результату також вплинуло зростання адміністративних витрат на 80 тис. грн., або на 4,19 %. Крім цього, на кінець 2019 р. відбулося збільшення собівартості реалізованої продукції на 10840 тис. грн., або на 52,74 %, що зумовлено збільшенням обсягів продажу продукції досліджуваного підприємства.

3.3. Аналізування та оцінка фінансового стану ПрАТ «Добра вода»

Фінансова стійкість підприємства характеризує його здатність функціонувати стабільно, нарощувати потужності, підтримувати рівність активів і пасивів при змінних умовах ринку. Такий підхід в діяльності підприємства є гарантією його платоспроможності та інвестиційної привабливості в майбутньому при допустимому рівні ризику.

Для аналізування фінансової стійкості використовуються відносні показники. Оскільки абсолютні значення статей балансу неможливо порівняти в інфляційні періоди. Для підприємства фінансова стійкість означає дотримання збалансованості між майном та джерелами його формування, доходами і витратами, грошовими та товарними потоками, оцінювання елементів капіталу підприємства, нарощування власних джерел

фінансування майна, а також збалансованості між довгостроковими та поточними зобов'язаннями [12, с. 267].

Для комплексного оцінювання фінансової стійкості підприємства обрано відносні показники (рис. 3.5).

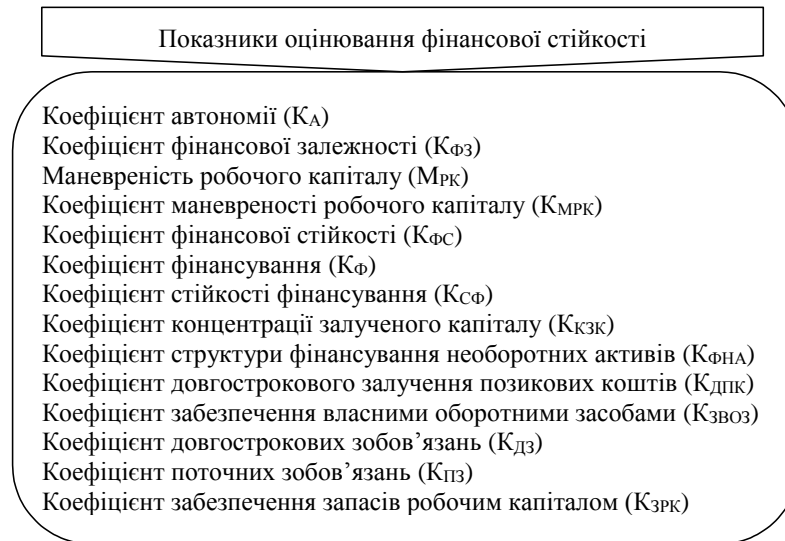

Рис. 3.5. Показники оцінювання фінансової стійкості

Розрахунок наведених показників подано у табл. 3.4 (додатки В, Д, Е, Ж, З, И).

Таблиця 3.4

Аналіз показників оцінки фінансової стійкості ПрАТ «Добра вода»

Показники	2017 рік	2018 рік	відхилення	2019 рік	відхилення
К _А	-1,61	-1,66	-0,05	-1,48	+0,18
К _{ФЗ}	0,62	-0,60	-1,22	-0,68	-0,08
М _{РК}	-0,08	-0,16	-0,08	-0,35	-0,19
К _{МРК}	0,35	0,37	+0,02	0,37	-
К _{ФС}	-0,62	-0,62	-	-0,60	+0,02
К _Ф	-1,62	-1,62	-	-1,68	-0,06
К _{СФ}	0,36	0,25	-0,11	0,20	-0,05
К _{КЗК}	2,61	2,66	+0,05	2,48	-0,18
К _{ФНА}	2,13	2,23	+0,10	2,23	-
К _{ДПК}	5,44	7,69	+2,25	8,39	+0,70
К _{ЗВОЗ}	-33,24	-17,22	+16,02	-9,01	+8,21
К _{ДЗ}	0,76	0,72	-0,04	0,68	-0,04
К _{ПЗ}	0,24	0,28	+0,04	0,32	+0,04
К _{ЗРК}	-12,69	-6,31	+6,38	-2,83	+3,48

В цілому відбулися негативні зміни у складі показників, якими характеризується фінансова стійкість. Значення коефіцієнта автономії не

перевищує нормативне значення (0,5) і свідчить про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт фінансової залежності на кінець 2019 р. зменшився і становив -0,68, що свідчить про зменшення суми загальної вартості майна підприємства, яка припадає на 1 грн. власних коштів. Маневреність робочого капіталу протягом досліджуваного періоду від'ємна. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу не змінився на кінець 2019 р. та засвідчує незначну мобільність використання власних коштів підприємством. Коефіцієнт фінансової стійкості зменшився до рівня -0,60 при нормативному значенні >1 , що свідчить про погіршення фінансової стійкості ПрАТ «Добра вода». Зменшення коефіцієнта фінансування свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт стійкості фінансування становить на кінець 2019 р. 0,20, що підтверджує незначну частку фінансування майна підприємства за рахунок стійких джерел (власного капіталу та довгострокових зобов'язань). Частка залучених засобів у загальній сумі джерел фінансування майна значна. Частка необоротних активів, яка фінансується за рахунок довгострокових залучених коштів, також значна. Частка довгострокових позик в загальному обсязі джерел формування майна зросла, що розширило можливості фінансування довготермінових програм. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами протягом 2017-2019 рр. від'ємний, що свідчить про відсутність власних коштів для фінансування оборотних засобів підприємства. Частка довгострокових та поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування залишилася майже незмінною протягом 2017-2019 рр. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом протягом 2017-2019 рр. є від'ємний та нижче нормативного значення ($>0,2$). Динаміка наведених показників в цілому свідчить про погіршення фінансової стійкості підприємства.

Економічна література розрізняє ліквідність активів, балансу та підприємства [11]. Перетворення активу в грошові кошти означає ліквідність активу. Спроможність активу перетворюватися в готівку і спрямовуватися на

погашення поточних зобов'язань характеризує ліквідність балансу. Для цього здійснюється порівняння елементів активу, систематизованих по рівню їх ліквідності, із елементами пасиву, систематизованих по строках погашення. Загальним поняттям є ліквідність підприємства. Оцінювання ліквідності здійснюється за відносними показниками (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Аналізування показників оцінки ліквідності ПрАТ «Добра вода»

Показники	2017 рік	2018 рік	відхилення	2019 рік	відхилення
Коефіцієнт покриття	0,12	0,19	+0,07	0,31	+0,12
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,05	0,07	+0,02	0,06	-0,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0001	0,002	+0,01	0,001	-0,001
Частка оборотних засобів в активах	0,08	0,15	+0,07	0,25	+0,10
Робочий капітал	-30818	-35720	-4902	-36464	-744

Зокрема, коефіцієнт покриття протягом 2017-2019 рр. не відповідає нормативному значенню (>2), тобто у підприємства немає можливості покриття поточних зобов'язань за рахунок оборотних засобів. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності на кінець 2019 року становить 0,06, є меншим за нормативне (>1) і свідчить, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень не може бути погашено поточні зобов'язання підприємства. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності в 2017-2019 рр. є також меншим за нормативне ($>0,2$), що свідчить про можливість погашення підприємством грошовими коштами незначної частки своїх поточних зобов'язань. Частка оборотних засобів в активах протягом 2017-2019 рр. збільшилася до 0,25, тобто їх питома вага зросла до 25 % в активах. Робочий капітал зменшився на 744 тис. грн., тобто підприємство не має можливості погасити всі поточні зобов'язання.

Кінцева результативність діяльності підприємства підлягає оцінюванню поряд з абсолютними показниками також і відносними показниками. Важливим при цьому є аналізування взаємозв'язку ефекту від

затрачених ресурсів для тих осіб, що зацікавлені в отриманні віддачі від затрачених ресурсів та внесеного капіталу. Тому відбувається обчислення відносних показників рентабельності, яка показує співвідношення ефекту (дохід/прибуток) від вкладених ресурсів. Вважається, що діяльність підприємства є рентабельна якщо грошові надходження перевищують здійснені витрати і при цьому утворюється прибуток.

Для оцінювання рентабельності використовуються відносні показники за трьома групами в розрізі витратних показників (оцінювання доходності здійснених витрат), ресурсних показників (оцінювання доходності ресурсів/капіталу), доходних показників (оцінювання доходності діяльності підприємства із розрахунком суми прибутку на 1 грн. продажу) (рис. 3.6) [12].

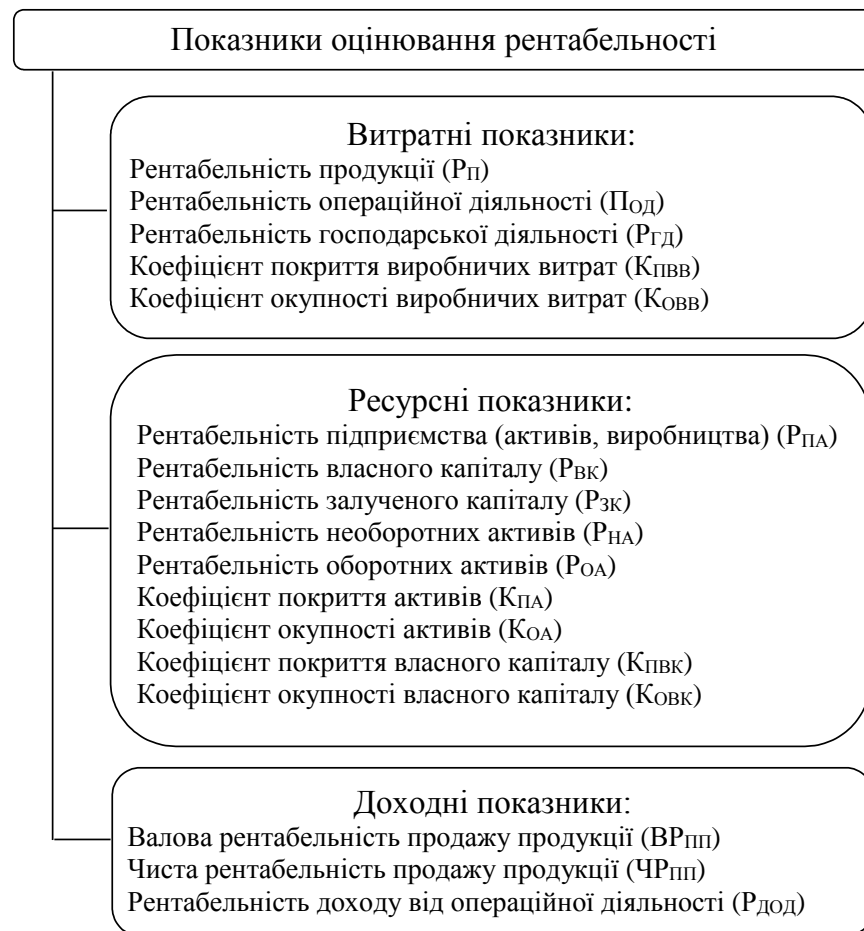

Рис. 3.6. Показники оцінювання рентабельності

Проведемо розрахунок основних показників рентабельності (табл. 3.6). Рівень показників ефективності діяльності є різним. Зокрема, відбулося покращення багатьох з них. Збільшилися показники рентабельності в 2019 році порівняно з 2018 роком, зокрема показники рентабельності продукції (1,75 пункта), операційної діяльності (25,99 пункта), господарської діяльності (27,11 пункта), підприємства (активів, виробництва) (16,20 пункта), залученого капіталу (6,11 пункта), необоротних активів (19,03 пункта), чиста рентабельність продажу продукції (37,05 пункта), доходу від операційної діяльності (29,83 пункта). Тобто підприємство більше отримує прибутку на 1 грн. доходу (активів, капіталу).

Таблиця 3.6

**Аналізування відносних показників ефективності діяльності
ПрАТ «Добра вода»**

Показники	Одиниця виміру	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
					2018/2017	2019/2018
Витратні показники						
Р _П	%	17,36	24,46	26,21	+7,10	+1,75
П _{ОД}	%	-58,83	-18,77	7,22	+40,06	+25,99
Р _{ГД}	%	-62,32	-26,62	0,49	+35,70	+27,11
К _{ПВВ}	коэф.	1,17	1,24	1,26	+0,07	+0,02
К _{ОВВ}	коэф.	0,85	0,80	0,79	-0,05	-0,01
Ресурсні показники						
Р _{ПА}	%	-38,29	-15,80	0,40	+22,49	+16,20
Р _{ВК}	%	23,79	9,53	-0,27	-14,26	-9,80
Р _{ЗК}	%	-14,67	-5,95	0,16	+8,72	+6,11
Р _{НА}	%	-41,44	-18,50	0,53	+22,94	+19,03
Р _{ОА}	%	-502,39	-108,36	1,61	+394,03	+109,97
К _{ПА}	коэф.	0,23	0,43	0,60	+0,20	+0,17
К _{ОА}	коэф.	4,34	2,30	1,66	-2,04	-0,64
К _{ПВК}	коэф.	-0,14	-0,26	-0,41	-0,12	-0,15
К _{ОВК}	коэф.	6,99	-3,82	-2,46	-10,81	+1,36
Доходні показники						
ВР _{ПП}	%	14,80	19,65	20,76	+4,80	+1,11
ЧР _{ПП}	%	166,22	-36,39	0,66	-202,61	+37,05
Р _{ДОД}	%	-132,48	-23,10	6,73	+109,38	+29,83

Разом з тим, поряд з позитивними тенденціями відбулося зменшення власного капіталу (9,80 пункта), коефіцієнта покриття власного капіталу (0,15 пункта).

Оцінювання ефективності використання ресурсів підприємством здійснюється з допомогою аналізування ділової активності. Проявами ділової активності є динамічний розвиток підприємства, швидкість обороту його засобів. Важливим при цьому є оцінювання рівня ефективності використання ресурсів, стійкості економічного зростання, ступеня виконання завдань по основних показниках діяльності тощо. Відносні показники ділової активності оцінюють ефективне використання ресурсів підприємства. Аналізування основних показників ділової активності підприємства подано в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Аналізування показників ділової активності ПрАТ «Добра вода»

Показники	2017 рік	2018 рік	відхилення	2019 рік	відхилення
1. Коефіцієнт оборотності активів	0,23	0,43	+0,20	0,60	+0,17
2. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,02	2,98	-0,04	2,43	-0,55
3. Коефіцієнт оборотності запасів	5,21	4,52	-0,69	3,07	-1,45
4. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,14	-0,26	-0,12	-0,41	-0,15
5. Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках (дебіторської заборгованості)	7,37	9,12	+1,75	12,29	+3,17
6. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,36	0,57	+0,21	0,75	+0,16
7. Коефіцієнт завантаженості активів	4,34	2,30	-2,04	1,66	-0,64
8. Коефіцієнт завантаженості активів в обороті	0,33	0,34	+0,01	0,41	+0,07
9. Коефіцієнт завантаженості власного капіталу	-6,99	-3,82	+3,17	-2,46	+1,36

Розрахунки свідчать про зростання коефіцієнтів оборотності активів, коштів в розрахунках (дебіторської заборгованості), кредиторської заборгованості, завантаженості активів в обороті та власного капіталу, що підтверджує збільшення кількості оборотів протягом 2017-2019 рр. Коефіцієнт оборотності оборотних активів на кінець 2019 р. зменшився до рівня 2,43, що свідчить про зменшення оборотності капіталу, вкладеного в оборотні активи підприємства. Зменшення коефіцієнта завантаженості активів на 0,64 свідчить про підвищення ефективності використання активів

ПрАТ «Добра вода». Вартість оборотних активів на 1 грн. продажу на кінець 2019 р. збільшилася, що відображає коефіцієнт завантаженості активів в обороті. Сума власних джерел фінансування підприємства на 1 грн. продажу збільшилася за рахунок зменшення зобов'язань (коефіцієнт завантаженості власного капіталу).

Висновки до розділу 3

Аналіз даних про активи та пасиви підприємства протягом 2018-2019 рр. свідчить про їх позитивну динаміку порівняно з попереднім роком. Відбулося збільшення активів на 7052 тис. грн. за рахунок збільшення оборотних активів. Збільшення пасивів ПрАТ «Добра вода» відбулося за рахунок збільшення поточних зобов'язань і забезпечень на 8472 тис. грн, або 19,12 %. На кінець 2019 р. ПрАТ «Добра вода» отримало прибуток, що було зумовлено як збільшенням чистого доходу від реалізації, інших операційних доходів. У 2019 р. порівняно з 2018 р. значно зросли інші операційні витрати на 6355 тис. грн, витрати на збут на 991 тис. грн.

Динаміка показників фінансової стійкості в цілому засвідчила про значні коливання фінансової стійкості підприємства. Підприємству бракувало власних оборотних засобів, довгострокових залучених джерел та основних джерел для формування запасів і витрат. Аналіз відносних показників ліквідності показав зниження ліквідності підприємства. Дослідження відносних показників рентабельності дало змогу комплексно оцінити ефективність господарської діяльності підприємства та засвідчити низький її рівень через наявність збитку в 2017-2018 рр. і незначної суми прибутку в 2019 р. Проведено аналіз та оцінку ділової активності. Розраховані показники ділової активності підтвердили незначне покращення ефективності використання активів ПрАТ «Добра вода» за досліджуваний період.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Охорона праці на ПрАТ «Добра вода»

Чинне законодавство встановлює умови створення служби охорони ПрАТ «Добра вода». Це відбувається з метою організування виконання правових, технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних, лікувальних і профілактичних заходів при нещасних випадках, професійному захворюванні та аварійних ситуацій на підприємстві. Ці умови закладаються в положенні про службу охорони на підприємстві. Виплати працівникам цієї служби відбуваються згідно чинного законодавства. До завдань служби відносяться: організація охорони праці на підприємстві, безпечних умов у виробництві, видача працівникам засобів захисту, професійне удосконалення працівників служби охорони праці, створення умов для відпочинку працівників, інформаційні роботи з охорони праці для працівників підприємства.

Для виконання основних функцій відбувається планування організаційно-технічних процесів з охорони праці. Спочатку оцінюється рівень охорони праці на підприємстві, прогноуються показники в оперативному, поточному часі та на перспективу. Далі відбувається фінансування дій з охорони праці на підприємстві. Профілактичні заходи по охороні праці, реалізація програм на державному, галузевому та регіональному рівні в напрямку поліпшення рівня безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, уникнення ситуацій по нещасних випадках та професійних захворювань здійснюється також на державному та місцевому рівні [42].

ПрАТ «Добра вода» витрати на охорону праці визначає на рівні не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

**Фінансування заходів охорони праці на
ПрАТ «Добра вода» за період 2017-2019 рр.**

Обсяг реалізованої продукції, тис.грн.			Сума фінансування (0,5%), тис.грн.			Абсолютне відхилення, тис.грн		
2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017-2018	2018-2019	2017-2019
12646	25582	39621	63,23	127,91	198,11	64,68	70,20	134,88

Як видно з табл. 4.1, фінансування заходів охорони праці на ПрАТ «Добра вода» на кінець 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшилось на 134,88 тис. грн., що прямо залежить від збільшення обсягів реалізованої продукції. Ці витрати йдуть на фінансування закупівлі спецодягу, спецвзуття, інших засобів захисту працівників, спецхарчування, проведення медогляду працівників на важких ділянках виробничого процесу, підтримання основних засобів в робочому стані.

Організація процесу охорони праці на підприємстві підлягає оцінюванню за допомогою визначених показників (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Оцінка стану охорони праці на ПрАТ «Добра вода»

№	Назви показників і їх складових	Роки		
		2017	2018	2019
1	Середньоблікова кількість працюючих	42	42	50
2	Кількість нещасних випадків за звітний період	1	1	1
3	Загальна кількість днів непрацездатності за всіма нещасними випадками за звітний період	9	11	10
4	Кількість випадків захворювань	5	7	6
5	Сумарна кількість днів непрацездатності за звітний період	11	13	12
6	Показник частоти травматизму	2,28	2,28	2,00
7	Показник важкості травматизму	11	13	12
8	Показник загального травматизму	25,08	29,65	24
9	Показник частоти випадків захворювань	11,90	16,67	7,89
10	Показник днів непрацездатності	0,26	0,31	0,24
11	Показник важкості захворювань	2,20	1,86	2,00
12	Показник витрат на охорону праці	0,66	0,54	0,53
13	Коефіцієнт технічної безпеки обладнання	0,96	0,97	0,95
14	Коефіцієнт рівня дотримання правил охорони праці	0,95	0,96	0,94
15	Коефіцієнт виконання планових робіт з охорони праці	0,82	0,81	0,79
16	Коефіцієнт рівня охорони праці	0,92	0,91	0,90

Здійснення аналізування стану охорони праці на ПрАТ «Добра вода» дало підстави стверджувати про задовільний стан охорони праці на підприємстві. Це підтверджують дані розрахованих показників.

4.2. Раціональне та безпечне використання водних ресурсів у промисловому виробництві

Чинне законодавство України здійснює регулювання раціонального та безпечного використання водних ресурсів шляхом видачі дозволів на спеціальне водокористування, визначення ставок зборів за спеціальне водокористування, надання пільг при використанні маловідхідних, ресурсозберігаючих технологій із зменшенням негативного впливу на водні ресурси тощо [9].

Процес збереження водних ресурсів у промисловому виробництві спрямовується на раціональне використання водних ресурсів та зменшення їх витрат через використання маловодних та водозберігаючих технологій, зниження негативного впливу на екологічний стан водних об'єктів. Для цього слід поєднувати організаційну, практичну та інформаційну діяльність щодо ефективності та економічності споживання водних ресурсів із використанням відповідних методів.

Рівень водозбереження на промисловому виробництві оцінюється за такими показниками: водомісткість виробництва промислової продукції, моральний та фізичний знос основних виробничих засобів водоохоронного призначення, обсяг та частка забруднених стічних вод, втрата води при транспортуванні, безповоротне водоспоживання, оборотне і повторно-послідовне водозабезпечення тощо [55, с. 173-174].

Основними шляхами раціонального водокористування у промисловому виробництві є використання оборотної та повторної схеми водопостачання; використання у виробничому процесі технологій на основі меншої кількості води; застосування відпрацьованих вод у технічному водопостачанні

підприємств; розробка норм споживання води на основі наукового обґрунтування на одиницю продукції; зменшення невиробничих втрат води; налагодження обліку водоспоживання [56, с. 83].

Оборотна і повторна схема водопостачання полягає у зменшенні водозабору води та скороченні скидання забруднених вод у водні об'єкти. Безстічна технологія є доступна до впровадження на різних за масштабами підприємства і окупність становить 3-5 років.

При налагодженні обліку водоспоживання та водовідведення покращується схема водокористування підприємства. При аналізі водного балансу можна визначити місця і причини втрат води, зменшити споживання водних ресурсів та скид стічних вод. Це здійснюється за рахунок розробки внутрішніх заходів на підприємстві.

При використанні фактичних даних приладів обліку води для аналізу водного балансу вдається визначити які цехи/виробництва можна відокремити від системи водопостачання на підприємстві і створити локальні водооборотні цикли охолодження технологічного обладнання. Запровадження таких заходів дає можливість підвищити надійність системи водопостачання, здійснити реконструкцію всієї системи.

Важливим способом зниження водовикористання є використання дощової води. Такий спосіб дає можливість економити на витратах з використання водних ресурсів, що зменшує собівартість продукції [5, с. 66].

Зростання раціонального та безпечного використання водних ресурсів у промисловому виробництві в основному залежить від організаційних підходів підприємства. Тому важливим завданням для підприємства є встановлення за норму удосконалення виробничого процесу. Держава ж повинна налагоджувати стимувальні заходи з раціонального використання водних ресурсів.

Важливим напрямом раціонального та безпечного використання водних ресурсів у промисловому виробництві є: регулювання фінансових важелів щодо скидів забруднених вод у водні об'єкти (підвищені тарифи на

скиди), встановлення підвищених тарифів для промислових підприємств за використання підземних вод, створення на підприємстві фонду для фінансування новітніх технологій з ефективності використання водних ресурсів, використання прискореної амортизації основних засобів для впровадження технічних досягнень у процес водозбереження, розробки та впровадження наукових досліджень з питань економії водних ресурсів на виробництві в діяльності підприємств.

Висновки до розділу 4

Здійснення організаційної та методичної роботи по управлінню охороною праці, координування функціонування підрозділів підприємства на належному рівні в складі ПрАТ «Добра вода» організовано службу охорони праці. Ця служба забезпечує відповідний рівень охорони праці на усіх робочих місцях кожного підрозділу підприємства за рахунок фінансування.

Забезпечити збереження водних об'єктів можливе за рахунок ефективного і раціонального використання водних ресурсів у технологічному процесі підприємства, впровадження маловодних і водозберігаючих технологій у виробництві. Це зменшить негативний вплив на екологічний стан водних ресурсів.

Для забезпечення раціонального і безпечного використання водних ресурсів в промисловому виробництві доцільно запроваджувати технологічні новації. Це дасть можливість зменшити скиди забруднених вод у водні об'єкти, зменшити витрати на очищення водотоків, усунути технолчні аварії в системі водопостачання.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В системі обліку звітність підлягає трактуванню як система показників, що узагальнені, взаємопов'язані та характеризують виробничу, фінансову діяльність суб'єкта господарювання за відповідний період. В той же час це елемент системи обліку, спосіб систематизації та формування інформації про досягнуті результати діяльності. Фактично звітність не лише систематизує показники, але відображає способи та прийоми їх систематизації та узагальнення. Враховуючи різні думки до розуміння звітності та багатогранність цієї економічної категорії, вважаємо, що в системі обліку звітність слід розглядати з трьох векторів: теоретичного, практичного та дидактичного.

Інформативність звітності є важливим критерієм при класифікації звітності на внутрішню і зовнішню. Внутрішня звітність складається для задоволення інтересів внутрішніх користувачів. На відміну від внутрішньої звітності, зовнішня звітність підлягає розкриттю зовнішнім користувачам, вимоги до неї чітко регламентовані законодавством. Цільова спрямованість значення показників звітності визначає такі її види: фінансову, статистичну, податкову та звітність до фондів пенсійного та соціального страхування.

Підприємство є самостійною господарською одиницею. ПрАТ «Добра вода» з 2005 р. є в складі холдингової компанії «Карловарські мінеральні води», яка є провідним виробником бутильованої води в центральній частині Європи. Від початку організації підприємства керівництвом було обрано шлях на випуск продукції високої якості – якості європейського рівня. На таке рішення вплинуло два чинника: виготовлення високоякісної продукції у всій Європі основним партнером – фірмою HBSW (Чехія) – лідером виробництва даного виду продукції в цій республіці; ринкова ситуація, що склалася на даний період в Україні.

Методологічно регулювання формування фінансової звітності здійснюється згідно положень бухгалтерського обліку. Фінансова звітність

ПрАТ «Добра вода» включає баланс (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до річної фінансової звітності. Основна значимість складання звітності полягає в наданні користувачам повних, правдивих та неупереджених даних про показники діяльності суб'єкта ринку, на підставі чого користувачі приймають відповідні рішення. Фінансову звітність заповнюють у розрізі видів діяльності, які поділяють на операційну, фінансову та інвестиційну. Можна додавати нові статті згідно НП(С)БО 1 із тим самим вказаним кодом. Додаткові статті повинні бути відповідними до критеріїв: дані є суттєвими, оцінювання статті буде достовірно здійснено.

В практиці ПрАТ «Добра вода» здійснюють згортання статей по дебіторах та кредиторам. Недопустимість цієї дії є важливим при відображенні однорідних зустрічних вимог – контрагент виступає в якості дебітора та кредитора одночасно. Тим більше, що заборгованість дебіторів та кредиторів є різною за терміном погашення, і це важливою підставою для відображення цих заборгованостей розгорнуто. Тому вважаємо за доцільне відображати статті по дебіторах та кредиторам в балансі розгорнуто, що підвищить аналітичність даних для користувачів.

Податковий кодекс України вказує на обов'язок платника податку обчислювати, декларувати та/або сплачувати податок чи збір у визначені терміни і згідно порядку. Податковий кодекс визначає 7 загальнодержавних податків та зборів, а також 2 місцевих податки та 2 місцевих збори.

Завершальний етап обліково-податкового процесу у ПрАТ «Добра вода» щодо сплати податку на прибуток є формування та подання податкової декларації. Основою для розрахунку податку на прибуток є дані обліку щодо доходів і витрат. Податкова декларація являє собою універсальний бланк для різних суб'єктів господарювання. Згідно чинного законодавства визначено подання декларації з податку на прибуток в електронній формі для великих і середніх підприємств. В цілому форма декларації носить інформативний

характер. Це полегшує виконання контролю податковими службами, але водночас збільшує час на її підготовку для підприємств та на перевірку для податкових служб. Податок на додану вартість виступає важливим джерелом наповнення бюджету України та водночас вважається одним з проблемних податків з облікової точки зору та з позиції адміністрування. Правила щодо звітування з ПДВ визначено чинним законодавством.

Статистична звітність являє собою форму статистичного спостереження державою, коли суб'єкти господарювання надають необхідну інформацію в чітко визначених формах (статистичних звітах) з підписами осіб, які відповідальні за подання і достовірність даних. ПрАТ «Добра вода» формує статистичну звітність з використанням інформації бухгалтерського та оперативного обліку з метою визначення макроекономічних показників.

Проведення аудиту фінансової звітності ПрАТ «Добра вода» полягає в оцінюванні облікових та інших економічних даних в напрямку дослідження реально існуючих зв'язків та взаємних зв'язків між показниками. Аудит фінансової звітності передбачає перевірку достовірності початкових та порівнювальних показників звітності. Така перевірка здійснюється з метою встановлення постійності облікової політики періодах.

Перевірки податковими органами полягають в проведенні камеральних та документальних перевірок. Для проведення камеральної перевірки податковий орган формує запит і надсилає платнику податків. Документальна перевірка (планова або позапланова) податковим органом здійснюється з метою встановлення суті показників у деклараціях, тобто аналізуються документи та певні дані платника податків з метою виявлення достовірності показників декларацій.

Органи Держкомстату здійснюють перевірки для вивчення стану первинного обліку та статистичної звітності, первинних та статистичних даних суб'єктів господарювання, відповідність їх установчих документів відомостям ЄДРПОУ. Перевірки органів державної статистики поділяються на тематичні, комплексні, повторні та спільні.

Пріоритетною метою аналізування фінансової звітності ПрАТ «Добра вода» здійснити оцінювання результативності діяльності підприємства за звітний період та його фінансового становища, визначити та виправити недоліки у діяльності підприємства, виявити резерви покращення фінансового становища підприємства та забезпечити зростання його платоспроможності. Аналізування фінансової звітності дозволяє попередньо оцінити фінансове становище підприємства, його кредитоспроможність та можливості ліквідності, потенційне банкрутство, рівень самофінансування, ризикованість операцій підприємства, інвестиційну привабливість підприємства, спрогнозувати тенденції розвитку підприємства в майбутньому тощо.

Аналізування фінансового становища передбачає оцінювання діяльності підприємства на основі минулих, поточних та прогнозних даних. Ціль його – оцінити рівень розвитку фінансового стану підприємства, при виявленні недоліків усувати їх, знаходити невраховані резерви поліпшення фінансового стану підприємства. Визначальним джерелом даних для аналізування фінансового стану ПрАТ «Добра вода» є фінансова звітність за 2017-2019 рр.

За 2018-2019 рр. загальна вартість майна підприємства збільшилась на 7052 тис. грн., або 11,97 %. Збільшення вартості майна здійснювалося нерівномірно. Тобто необоротні активи в оцінці за залишковою вартістю зменшилися на 676 тис. грн, а оборотні активи збільшились на 7728 тис. грн.

На кінець 2019 р. збільшення пасивів ПрАТ «Добра вода» відбулося за рахунок збільшення поточних зобов'язань і забезпечень на 8472 тис. грн, або 19,12 %. Таке збільшення відбулося за рахунок зростання поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 2112 тис. грн., або на 9,28 %. Інші складові поточних зобов'язань і забезпечень зазнали протягом 2018-2019 рр. незначних змін. В складі власного капіталу відбулося зменшення непокритого збитку на 262 тис. грн. Інші складові власного капіталу протягом 2018-2019 рр. не змінювалися.

У динаміці фінансових результатів на кінець 2019 р. можна відзначити позитивні зміни. Збільшення чистого фінансового результату обумовлено збільшенням валового прибутку на 3199 тис. грн, або на 63,62 %, а також збільшенням інших операційних доходів на 13751 тис. грн, або у 195 разів.

В цілому відбулися негативні зміни у складі показників, якими характеризується фінансова стійкість. Значення коефіцієнта автономії не перевищує нормативне значення (0,5) і свідчить про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт фінансової залежності на кінець 2019 р. зменшився, що свідчить про зменшення суми загальної вартості майна підприємства, яка припадає на 1 грн. власних коштів. Маневреність робочого капіталу протягом досліджуваного періоду від'ємна. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу не змінився на кінець 2019 р. та засвідчує незначну мобільність використання власних коштів підприємством. Коефіцієнт фінансової стійкості зменшився до рівня -0,60 при нормативному значенні >1 , що свідчить про погіршення фінансової стійкості ПрАТ «Добра вода». Зменшення коефіцієнта фінансування свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Аналіз відносних показників ліквідності ПрАТ «Добра вода» показав зниження ліквідності підприємства. Рівень показників ефективності діяльності є різним. Зокрема, відбулося покращення багатьох з них. Збільшилися показники рентабельності в 2019 році порівняно з 2018 роком, зокрема показники рентабельності продукції (1,75 пункта), операційної діяльності (25,99 пункта), господарської діяльності (27,11 пункта), підприємства (активів, виробництва) (16,20 пункта), залученого капіталу (6,11 пункта), необоротних активів (19,03 пункта), чиста рентабельність продажу продукції (37,05 пункта), доходу від операційної діяльності (29,83 пункта). Тобто підприємство більше отримує прибутку на 1 грн. доходу (активів, капіталу).

Розрахунки свідчать про зростання коефіцієнтів оборотності активів, коштів в розрахунках (дебіторської заборгованості), кредиторської

заборгованості, завантаженості активів в обороті та власного капіталу, що підтверджує збільшення кількості оборотів протягом 2017-2019 рр.

Служба охорони праці на ПрАТ «Добра вода» організована з метою дотримання правових, організаційних, технічних, санітарних, гігієнічних, соціальних, економічних, лікувальних і профілактичних заходів. Це відбувається за рахунок фінансування даних видів заходів. Так, в 2019 р. порівняно з 2017 р. відбулось збільшення фінансування на 134,88 тис. грн., що є в прямій залежності від обсягів реалізованої продукції.

Основними шляхами раціонального водокористування у промисловому виробництві є використання оборотної та повторної схеми водопостачання; використання у виробничому процесі технологій на основі меншої кількості води; застосування відпрацьованих вод у технічному водопостачанні підприємств; розробка норм споживання води на основі наукового обґрунтування на одиницю продукції; зменшення невиробничих втрат води; налагодження обліку водоспоживання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник / за заг. ред. І. В. Сіменко, Т. Д. Косової. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 384 с.
2. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / В.П. Шило, Н.І. Верхоглядова, С.Б. Ільїна та ін. Київ : Кондор, 2007. 240 с.
3. Атамас П. Й., Атамас О. П. Методичні проблеми складання Звіту про рух грошових коштів та шляхи їх вирішення. *Європейський вектор економічного розвитку: Збірник наукових праць*. 2013. № 1 (14). С. 3–11.
4. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
5. Березуцький В. В., Максименко О. А., Коваленко М. С. Економія та раціональне використання води на підприємствах за рахунок зливових стоків. *Технологический аудит и резервы производства*. 2014. Т. 3. № 3 (17). С. 65–68. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/ekonomiya-ta-ratsionalne-vikoristannya-vodi-na-pidpriemstvah-za-rahunok-zlivovih-stokiv>
6. Біла Л. М. Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2005. 20 с.
7. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : Навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
8. Верига Ю. А., Левченко З. М., Ватуля І. Д. Звітність підприємств: навч. посібник. 2-ге вид, доп. і переробл. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 776 с.
9. Водний кодекс України : Верховна Рада України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. Дата оновлення: 13.04.2020. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/page> (дата звернення: 07.11.2020).

10. Григоревська О. О., Каленченко Т. С. Проблеми своєчасного та повного відображення грошових коштів у системі бухгалтерського обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. Вип. 3 (33). С. 32-42.
11. Економічний аналіз : Навч. посібник / За ред. Н. А Волкової. Одеса : ОНЕУ, 2015. 246 с.
12. Економічний аналіз : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута», 2003. 680 с.
13. Жук О., Озеран А. Статистична звітність. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. № 8-9. С. 74-87.
14. Завацька О. А., Букало Н. А. Гармонізація звіту про рух грошових коштів відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_40.
15. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : Навч. посіб. 4-те вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2008. 343 с.
16. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-ПВ (квартальна) «Звіт з праці» : затверджено наказом Державного комітету статистики України від 26.10.2009 р. № 404. Дата оновлення: 27.02.2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1212-09> (дата звернення: 07.11.2020).
17. Карп'як Я. С., Воськало В. І., Мохняк В. С. Організація обліку : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2014. 366 с.
18. Коробко О. М. Бухгалтерська фінансова звітність: методологія складання і практика використання : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2003. 26 с.
19. Крамаренко Г. О. Чорна О. Є. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 392 с.

20. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : КНЕУ, 2001. 334 с.
21. Кузик Н. П., Боярова О. А., Подольська І. М. Особливості формування показників звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід). *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2013. Вип. 10(3). С. 400-406.
22. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Аудит : навч.-метод. посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 184 с.
23. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.
24. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. Дата оновлення: 30.12.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
25. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: Видання 2012 року. Частина 1. Пер. з англ. мови О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов. Київ : Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2013. 1026с.
26. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 353 с.
27. Мулик Т. О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. *Агросвіт*. 2020. № 19-20. С. 51–60. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3306&i=7>
28. Назарова І. Я. Формування інформації про капітал у звітності підприємства. *Інноваційна економіка*. 2012. № 36. С. 284–286.
29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 07.11.2020).
30. Німчинов П. П. Загальна теорія бухгалтерського обліку. Київ : Вища школа, 1977. 240 с.

31. Офіційний сайт ПрАТ «Добра Вода». URL: <http://www.dobravoda.com.ua/> (дата звернення: 12.10.2020).
32. Охорона праці : Навч. посіб. / З. М. Яремко, С. В. Тимошук, О. І. Третяк, Р. М. Ковтун ; за ред. проф. З. М. Яремка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 69 с.
33. Податковий кодекс України від 20.04.2011 р. №2755-17. Дата оновлення: 17.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 07.11.2020).
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. Дата оновлення: 08.02.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. Дата оновлення: 04.10.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
36. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246. Дата оновлення: 21.02.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
37. Порядок подання фінансової звітності : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. Дата оновлення: 06.11.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
38. Порядок проведення перевірок достовірності первинних та статистичних даних, вивчення стану первинного обліку і статистичної звітності органами державної статистики : затверджено наказом Держкомстату України від 19.06.2003 р. № 186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0862-03#Text> (дата звернення: 07.11.2020).

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 04.07.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (дата звернення: 17.11.2020).
40. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2016 № 21. Дата оновлення: 20.11.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
41. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств : затверджено наказом Міністерство фінансів України від 20.10.2015 р. № 897. Дата оновлення: 14.11.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
42. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Дата оновлення: 05.12.2019. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 07.11.2020).
43. Про Примітки до річної фінансової звітності : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
44. Рабошук А. В. Проблеми забезпечення достовірності фінансової звітності. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2012. 9 (33). Ч. 3. С. 116-124.
45. Роз'яснення щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-підприємництво (річна) «Структурне обстеження підприємства» : затверджено наказом Державної служби статистики України від 06.07.2018 р. № 17.4-12/12. URL: https://docs.dtkr.ua/doc/1157.3714.0?_ga=2.182122084.273972462.1606129230-1757716981.1599818710 (дата звернення: 07.11.2020).

46. Смірнова О. М., Стадник М. В. Фінансова звітність : історичний аспект розвитку та сучасні орієнтири. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : Міжнародний збірник наукових праць*. 2014. Випуск 2. С. 116–119.
47. Тарасенко Н. Б. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства : Навч. посіб. Київ : Алерта, 2003. 485 с.
48. Томчук О. Ф., Томчук В. В. Роль звіту про фінансові результати в інформаційному забезпеченні аналізу фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 462-470.
49. Фінансово-економічний аналіз : Підручник / Під заг. ред. П. Ю. Буряка, М. В. Римара. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 528 с.
50. Хом'як Р. Л., Цюцяк І. Л., Цюцяк А. Л. Організація та методика аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання. *Вісник національного університету «Львівська політехніка». Логістика*. 2008. № 1. С. 259-265.
51. Хомин П. Я. Формування системи звітності сільськогосподарських підприємств та її облікового забезпечення : автореф. дис. ... док. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2004. 28 с.
52. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.
53. Цюцяк І. Л. Удосконалення порядку відображення інформації про складові власного капіталу у фінансовій звітності. *Економіка АПК*. 2013. № 9. С. 60–65.
54. Чалая Г. О. Проблема походження звітності. *Наука і правоохорона*. 2013. № 3 (21). С. 223–229.
55. Яроцька О. В. Визначення сутності водозбереження у промисловому виробництві. *Економіка природокористування і охорони довкілля*. 2013. С. 172–176.
56. Яцик А. В., Грищенко Ю. М., Волкова Л. А., Пашенюк І. А. Водні ресурси: використання, охорона, відтворення, управління : підруч. для студентів вищ. навч. закладів. Київ : Генеза, 2007. 360 с.